

Juni 2024

RISIKO- OG VESENTLIGHETSVURDERING FORVALTNINGSREVISJON OG EIERSKAPSKONTROLL 2025-2028

ALTA KOMMUNE

Kontrollutvalgssekretariatet i Vest-Finnmark IKS
Oarje-Finnmárkku Dárkkistanlávdegotte Čállingoddi SGO
Postboks 80 ,9501 ALTA
post@kusek.no
www.kusek.no

INNHOILDSFORTEGNELSE

FORORD	3
1. INNLEDNING	4
1.1 BAKGRUNN OG HENSIKT MED RISIKO OG VESENTLIGHETSVURDERING	4
1.2 ELEMENTER I RISIKO- OG VESENTLIGHETSVURDERINGEN	5
1.3 DATAINNSAMLING.....	8
1.4 DATAGRUNNLAG.....	9
2. GENERELT OM KOMMUNEN	10
2.1 POLITISK OG ADMINISTRATIV ORGANISERING	10
2.2 ANTALL ANSATTE	11
2.3 FINANSIELLE NØKKELTALL.....	11
2.4 BEFOLKNINGSUTVIKLING.....	15
2.5 SELSKAPER OG EIERSKAP	15
2.6 GJENNOMFØRTE FORVALTNINGSREVISJONER OG TILSYN I ALTA KOMMUNE	16
3. VALG AV RISIKOOMRÅDER.....	17
3.1 KOMMUNEBAROMETERET.....	17
3.2 ANDRE OMRÅDER MED MULIG RISIKO.....	28
3.3 ANDRE INNSPILL.....	28
3.4 PRIORITERTE OMRÅDER FOR RISIKO OG VESENTLIGHETSVURDERING.....	31
4. FORVALTNINGSREVISJON – ANALYSE AV RISIKOOMRÅDER I KOMMUNENS VIRKSOMHET	32
4.1 FELLESTJENESTEN -SEKTOROVERGRIPENDE FUNKSJONER (ORGANISASJON OG UTVIKLING).....	32
4.2 ANALYSE AV HELSE OG SOSIAL TJENESTEN.....	36
4.3 ANALYSE OPPVEKST OG KULTUR	42
4.4 ANALYSE AV TEKNISKE TJENESTER	51
5. FORVALTNINGSREVISJON RISIKOVURDERING AV KOMMUNALE FORETAK OG SELSKAP	55
5.1 KOMMUNALE FORETAK	55
6. EIERSKAPSKONTROLLER - ANALYSE AV RISIKOOMRÅDER I KOMMUNENS UTØVELSE AV EIERINTERESSER	57
7. PRIORITERTE OG IKKE GJENNOMFØRTE FORVALTNINGSREVISJONER I PERIODEN 2021-2024.....	60
8. FORSLAG TIL PRIORITERING AV FORVALTNINGS REVISJONER OG EIERSKAPSKONTROLLER.....	60

FORORD

Denne risiko- og vesentlighetsvurderingen er utarbeidet av Kusek IKS på oppdrag for kontrollutvalget i Alta kommune. Dokumentet danner grunnlaget for henholdsvis plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll. Planene vedtas av kommunestyret etter innstilling fra kontrollutvalget.

7. juni 2024

Kusek IKS

Kate M. Larsen
Daglig leder

Anne Berit Bæhr
Rådgiver/prosjektleder

1. INNLEDNING

1.1 Bakgrunn og hensikt med risiko og vesentlighetsvurdering

I forbindelse med bestilling fra kontrollutvalget i møte 06.12.2023 har Kusek IKS gjennomført risiko- og vesentlighetsvurdering av Alta kommune sin virksomhet og i selskaper der kommunen har eierinteresser. Formålet med ROV-vurderingene har vært å skaffe relevant informasjon om de delene av virksomhetene i kommunen og selskapene der kommunen har eierinteresser som det kan være aktuelt å gjennomføre forvaltningsrevisjon og/eller eierskapskontroll.

ROV-vurderingene er systematisert og fremstilt i dette dokumentet på et overordnet nivå. ROV-vurderingene danner grunnlaget for kontrollutvalget sitt arbeid med planer for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll for denne planperioden.

Kontrollutvalget er pålagt å utarbeide slike planer.¹ Planene skal vedtas av kommunestyret. Kommunestyret *kan delegere* til kontrollutvalget å gjøre endringer i planene.

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak.

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring. Fokuset i en eierskapskontroll er hvordan kommunen forvalter eierskapene sine, enten enkeltvis eller som en portefølje. Kriteriene som Kusek IKS legger til grunne er blant annet regelverket knyttet til ulike typer selskap, det kan være kommuneloven, aksjeloven, lov om interkommunale selskaper, eierskapsmeldinger, vedtak og retningslinjer. Fokus i en forvaltningsrevisjon av selskapet er på selve selskapet, om det drives i samsvar med kommunestyret sine vedtak og betingelser, og om det drives i samsvar med lover og regler samt på en økonomisk forsvarlig måte.

I kommunelovens bestemmelser om egenkontroll framgår det at kontrollutvalget minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, skal utarbeide henholdsvis en plan som viser på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjoner, og en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres.

I kapittel 2 presenteres kommunens organisasjon og nøkkeltall. I kapittel 3 gjøres det rede for valg av tema/områder det skal gjøres risiko- og vesentlighetsvurdering av. Den konkrete vurderingen presenteres i kapittel 4 og utover.

¹ Kommuneloven § 23-2 første ledd.

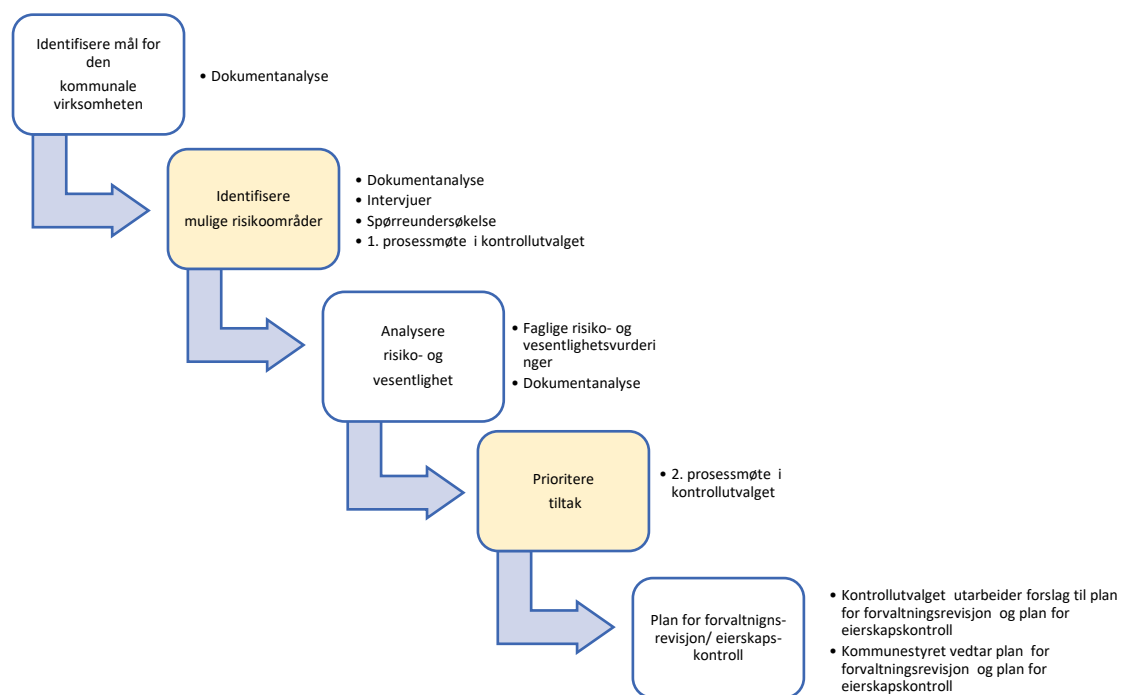
1.2 Elementer i risiko- og vesentlighetsvurderingen

Risiko- og vesentlighetsvurderingene som gjøres, er inspirert av COSO-rammeverket. COSO -rammeverkene er utarbeidet med tanke på ledelse og styring i alle typer virksomheter, og som kan anvendes både i privat og offentlig sektor.²

Elementer i risiko- og vesentlighetsvurderinger er følgende:

- Mål for kommunens virksomhet
- Risikofaktorer
- Risikovurderinger
- Vesentlighetsvurderinger
- Prioritering

Elementene inngår i den helhetlige planprosessen for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll og kan skisseres på denne måten:

Figur 1 Skisse for planprosess

² Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission - en frivillig organisasjon i privat sektor som har som formål å forbedre kvaliteten på finansiell rapportering gjennom fokus på etikk i forretningslivet, effektiv intern kontroll og corporate governance.

I 2004 la COSO fram et nytt rammeverk – Enterprise Risk Management (ERM) – Integrated Framework.

1.2.1 Identifisering av mål for kommunens virksomhet

Kusek IKS har valgt å identifisere mål for kommunens virksomhet ut ifra følgende:

- Gjeldende lover og forskrifter (krav som er pålagt å levere til innbyggere kan forstås som mål for den kommunale virksomhet)
- Kommunale plandokumenter (mål oppnåelse)
- Vedtak og forutsetninger i kommunestyret
- Utnytte ressursene på best mulig måte i et kortsiktig og et langsiktig perspektiv

Identifiserte mål behandles i kapittel 4 til 6.

1.2.2 Identifisering av risikofaktorer og risikoområder

Utgangspunktet for risikovurderingene er uønskede hendelser/ mangler / avvik – risikofaktorer – som kan inntreffe og true måloppnåelsen i kommunen.

Uønskede hendelser kan blant annet inntreffe med hensyn til følgende områder:

- Overholdelse av lover og bestemmelser
- Økonomi
- Produktivitet
- Måloppnåelse

I identifiseringen av risikoområder har Kusek IKS lagt følgende kriterier til grunn for valg av tema/områder det skal gjøres risiko- og vesentlighetsvurdering av:

1. Kommunebarometeret – områdene hvor karaktersettingen indikerer at tilstanden ikke er tilfredsstillende
2. Andre temaer/områder med risiko for avvik, mangler eller uønskede hendelser
3. Temaer/områder foreslått av kontrollutvalg, folkevalgte, revisor eller andre

Identifisering av risikoområder behandles i kapittel 3.

1.2.3 Risikovurderinger

Risikovurderinger er sammensatt av tre ulike elementer, og vurderes i betydningen av de mulige framtidige hendelsene og sannsynlighet:

- Vurdering av konsekvens
- Vurdering av sannsynlighet
- Risikoreduserende tiltak

Vurdering av konsekvens

Med konsekvens menes den betydning det vil ha for kommunens måloppnåelse, dersom de ulike risikofaktorene inntreffer og som kan utgjøre en risiko for at kommunen ikke når sine mål.

Vurdering av sannsynlighet

Med dette menes sannsynlighet for at en risikofaktor kan inntreffe. Ved vurdering av sannsynlighet er det tatt utgangspunkt i tidligere hendelser og endringer i omgivelsene som kan ha påvirkning for sannsynligheten.

Risikoreduserende tiltak

Risikoreduserende tiltak er eventuelle tiltak som kommunens ledelse har iverksatt for å redusere muligheten for at måloppnåelse ikke inntreffer, og som reduserer virkningene dersom risikofaktorene likevel slår til. På et overordnet nivå er det kartlagt hvilke tiltak som er etablert i kommunen og vurdert i hvor stor grad disse har risikoreduserende effekt, sett mot konsekvens av og sannsynlighet for at uønskede hendelser inntreffer.

Risikovurderinger beskrives i kapittel 4 til 6.

1.2.4 Vesentlighetsvurderinger

Vesentlighetsvurderinger innebærer en samlet vurdering av alvorsgraden som den enkelte faktor representerer i forhold til måloppnåelse. Aktører med ulikt ståsted kan ha svært ulik oppfatning av hva som er vesentlig.

Vesentlighet vurderes ut fra ulike perspektiv:

Fra brukerperspektiv, vurdert ut fra hva brukerne av kommunale tjenester anser som vesentlig.

Fra medarbeiderperspektiv, vurdert ut fra hva de ulike medarbeiderne innenfor et tjenesteområde anser som vesentlig.

Fra et samfunns- og miljøperspektiv, vurdert ut fra hva som er vesentlig ved kommunens virksomhet sett i forhold til samfunnet og miljøet, herunder omdømme.

Fra et økonomisk perspektiv, vurdert ut fra omfanget av tjenesteområdets driftsutgifter sett i forhold til kommunens totale driftsutgifter, samt forskjeller i forhold til sammenlignbare kommuner med mer.

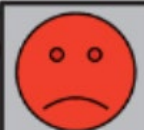
Fra et organisatorisk perspektiv, vurdert ut ifra elementer som styring, kontroll, ledelse og rapportering.

Fra et politisk perspektiv, vurdert ut ifra ulike tjenesteområder som har størst vesentlighet sett fra de folkevalgtes perspektiv (oppfatning av vesentlighet kan variere mellom politiske grupperinger)

Vesentlighetsvurderinger beskrives i kapittel 4 til 6.

1.2.5 Prioritering av risiko-områder

Prioriteringa av risiko-områder gjøres ut fra trafikklysmodellen etter en faglig-/skjønnsmessig vurdering, og brukes som et utgangspunkt til prioritering av tiltak.

	Høy	På områder som er merket rødt mener Kusek IKS på bakgrunn av fremlagte data og analyser, at det kan være høy risiko for enten manglende produktivitet, måloppnåelse, regeletterlevelsen eller effektivitet.
	Middels	På områder som er merket gult mener Kusek IKS på bakgrunn av fremlagte data og analyser, at det kan være middels risiko for enten manglende produktivitet, måloppnåelse, regeletterlevelsen eller effektivitet.
	Lav	På områder som er merket grønt mener Kusek IKS på bakgrunn av fremlagte data og analyser, at det kan være lav risiko for enten manglende produktivitet, måloppnåelse, regeletterlevelsen eller effektivitet.

Figur 2 Trafikklysmodell

1.3 Datainnsamling

Statistikk og diverse målinger

Offentlig statistikk er hentet fra offentlige tilgjengelige databaser som for eksempel KOSTRA, kommunebarometer, åpenhetsindeksen, effektivitetsanalysen, kommunetesten og KS sin statistikk om sykefravær.

Statistikk gir mulighet for å sammenligne tall som gjelder for Alta kommune med andre kommuner av tilsvarende størrelse og økonomiske rammebetingelser.

Kommunale dokumenter

Dokumentene som er gjennomgått er i hovedsak informasjon fra Alta kommunes hjemmeside, herunder årsmelding, budsjett og handlingsprogram.

Intervju og innspill

I prosessmøtene til kontrollutvalget kan for eksempel ordfører, gruppeledere, kommunedirektør, andre administrative ledere, tillitsvalgte, mv. inviteres til møtene. De inviterte får tilsendt forrige ROV og spørsmål til forberedelse før møtet. Spørsmål kan blant annet være:

- a. På hvilke områder er det risiko for at kommunen og selskaper der kommunen har eierandeler ikke når sine målsettinger, ikke oppfyller lovkrav, eller utnytter ressursene dårlig?
- b. På hvilke tjenesteområder/kommunalt eide selskaper er det behov for forvaltningsrevisjon?

Det kan også være aktuelt å gjennomføres intervju runder/spørreundersøkelser.

Kontrollutvalg

Det er gjennomført prosessmøter hvor kontrollutvalget har drøftet valg av områder/tema for risiko- og vesentlighetsvurderinger som tas med i de videre vurderinger.

Kontrollutvalget diskutere informasjonen som kommer frem under prosessmøtene og informasjonen systematiseres ved hjelp av trafikklys-modellen. Kontrollutvalget prioriterer tema/områder for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

Kommunens revisor

Kommunens revisor sine løpende rapporteringer til kontrollutvalget tas med i vurderingene samt konkrete innspill på områder de anser det kan være risiko på.

1.4 Datagrunnlag

I arbeidet med innhenting av informasjon har Kusek IKS blant annet sett til følgende kilder:

- Årsmelding og årsregnskap
- Årsbudsjett og økonomiplaner
- Kommuneplanens samfunnsdel og planstrategier
- Fag- og temaplaner (for eksempel kompetanseplan)
- Kommunedelplaner
- Retningslinjer og reglement
- Eierskapsmelding
- Protokoller fra møter i kommunestyret
- Drøfting i kontrollutvalg/intervju/spørreundersøkelser
- Offentlig statistikk
- Kommunebarometeret
- Statsforvalterens kommunebilde med analyse av den enkelt kommune
- Tidligere gjennomførte revisjoner
- Tidligere gjennomførte eierskapskontroller
- Sekretariatets generelle kjennskap til kommunen og erfaring på områdene
- Saker i media
- Kommunens hjemmeside
- Relevant lovverk
- Statlige tilsyn

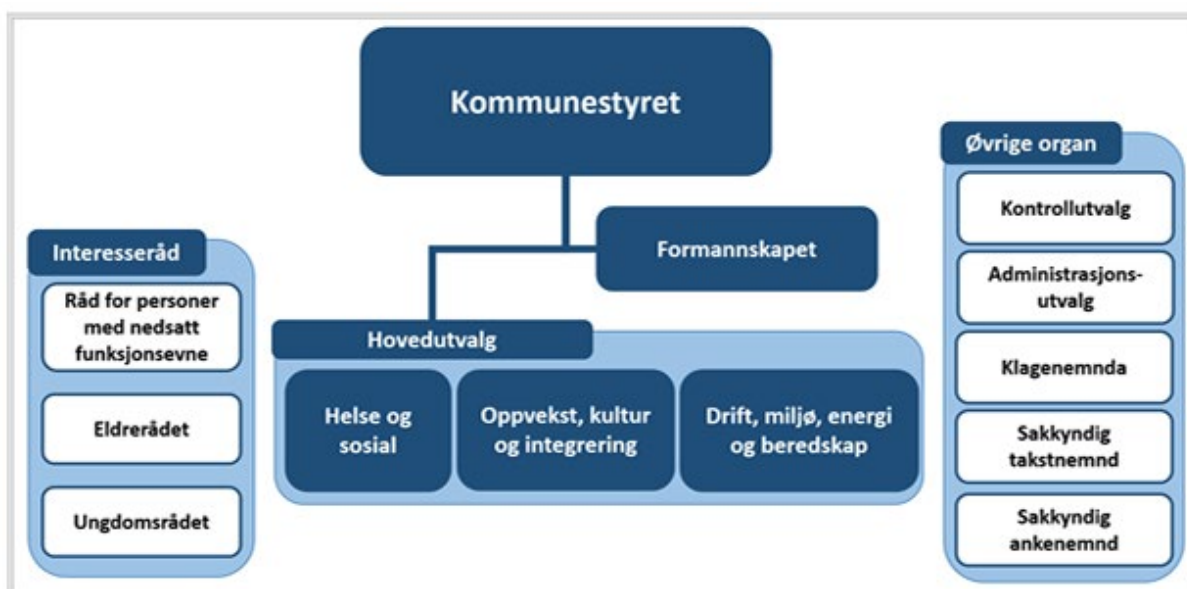
2. GENERELT OM KOMMUNEN

Her presenteres generell informasjon om kommunen, analysedelen er i kapittel 4.

2.1 Politisk og administrativ organisering

Alta kommune styres etter formannskapsmodellen, som for øvrig er den mest vanlige modellen i kommunene. Dette innebærer at formannskapet som utøvende politisk organ velges av kommunestyret etter partienes forholdsmessige representasjon i kommunestyret. Delegasjon til formannskap, utvalg, råd og nemnder er gitt i kommunens delegasjonsreglement.

2.1.1 Organisasjonskartet politisk organisering

Figur 3 Politisk organisering i Alta kommune, kilde: Årsmelding 2023, Alta kommune.

2.1.2 Organisasjonskartet administrativ organisering

Figur 4 Administrativ organisering i Alta kommune, kilde: Årsmelding 2023, Alta kommune

2.2 Antall ansatte

Tall fra årsmelding 2023:

	2021	2022	2023
Antall årsverk - Budsjett	1672	1795	1850
Antall ansatte- Budsjett	1712	1897	1971
Antall årsverk (KOSTRA)	2020	2144	2235
Antall årsverk eks lange fravær (KOSTRA)	1766	1880	1984

Tabell 1 Antall ansatte og årsverk i Alta kommune. Kilde: Årsmeldingen 2023, Alta kommune.

2.3 Finansielle nøkkeltall

Følgende handlingsregler for finansielle nøkkeltall er vedtatt av kommunestyret:

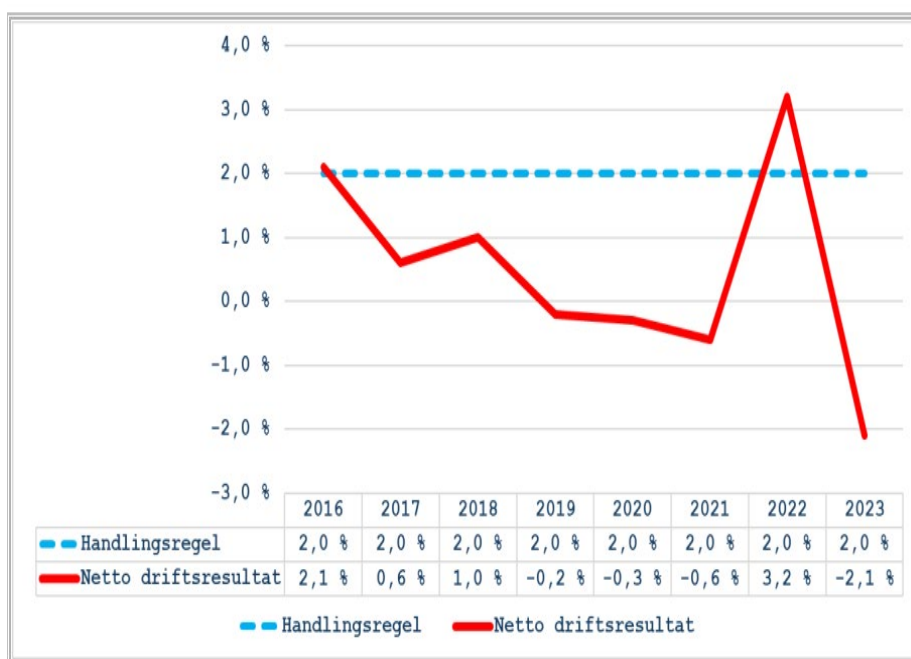
- 1) Netto driftsresultat bør over tid være 2 prosent av brutto driftsinntekter.
- 2) Disposisjonsfond bør over tid være minimum 5 prosent av brutto driftsinntekter.
- 3) Netto lånegjeld bør over tid ikke overstige 80 prosent av brutto driftsinntekter.
- 4) Grad av egenkapital på investeringer bør over tid være på 30 prosent av totale investeringskostnader.

Handlingsregel nr. 1: Netto driftsresultat

Netto driftsresultat er en viktig indikator som viser hvor stor del av årets driftsinntekter som ikke er brukt til å dekke driftsutgiftene, og som derfor er tilgjengelig for avsetning til fond, finansiering av investeringer, eller forblir ubrukt. Dette måltallet er avgjørende for å analysere kommunens økonomi, og et godt netto driftsresultat indikerer vanligvis økonomisk handlefrihet.

I Alta kommune er det vedtatt at netto driftsresultat over tid bør utgjøre 2 prosent av brutto driftsinntekter. Imidlertid var netto driftsresultat for 2023 -2,1 prosent i Alta kommune. «I motsetning til 2022 ble regnskapsåret 2023 helt annerledes med et merforbruk på 86,3 millioner kroner. Netto driftsresultat etter strykninger ble på 54,9 millioner kroner eller minus 2,1 prosent».

I kommunens årsmelding for 2023 vises utviklingen av måltallet på denne måten:

“I 2016 og 2022 er måltallet over grenseverdien i handlingsregelen på 2 prosent, øvrige år ligger netto driftsresultat under handlingsregelen. Resultatet for på 2023 er på -2,1 prosent er 4 prosentpoeng dårligere enn hva som ble lagt til grunn i opprinnelig budsjett.

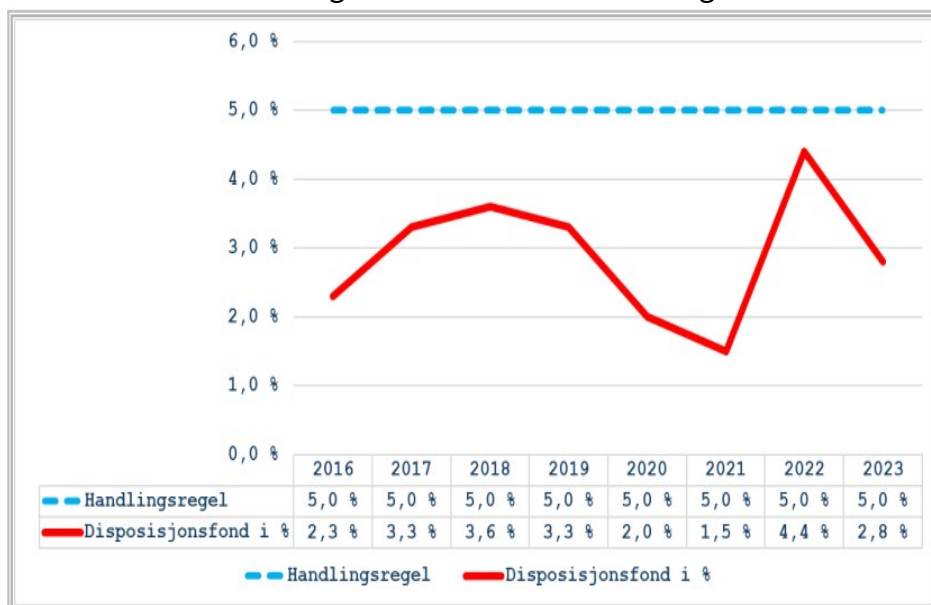
Resultatet for 2023 tilfredsstiller ikke handlingsregelen. I gjennomsnitt utgjorde netto driftsresultat 0,5 prosent de siste åtte år. Handlingsregelen slår fast at måltallet skal sees «over tid». Kommunen trenger derfor gode resultat over flere år fremover for å tilfredsstille tidsperspektivet. Det betyr at det må tas grep som gjør at kommunens økonomi blir mer bærekraftig fremover.”

Handlingsregel nr. 2: Disposisjonsfond

Disposisjonsfond utgjør frie midler som er tilgjengelige for kommunestyrets frie disposisjon. De fungerer som en økonomisk buffer for å håndtere uforutsette hendelser, for eksempel inntektssvikt eller økte utgifter. Ved å årlig avsette store deler av et positivt netto driftsresultat til disposisjonsfondet, kan kommunen automatisk bygge opp denne bufferen. Når fondet når en visst størrelse, kan det også bidra til å støtte kommunen i å egenfinansiere investeringer.

I Alta kommune er det vedtatt at disposisjonsfondet over tid bør være minimum 5 prosent av brutto driftsinntekter. I 2023 var disposisjonsfondet på 2,8 prosent. *For å kunne avlegge et regnskap i null måtte budsjettert avsetning til disposisjonsfondet strykes, samtidig måtte også 33,2 millioner kroner hentes fra disposisjonsfondet for å komme i balanse. Dette innebærer at disposisjonsfondet til Alta kommune nå er på 72,6 millioner kroner.*

I kommunens årsmelding for 2023 beskrives utviklingen slik:

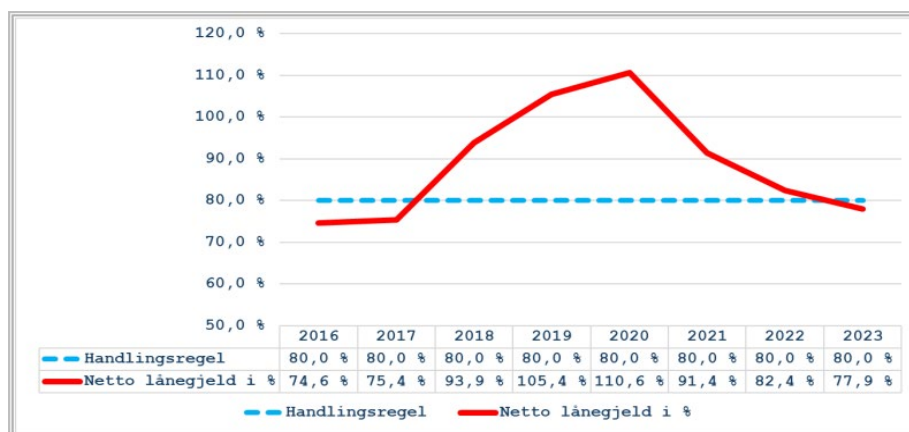
Handlingsregelen trekker en grenseverdi på minimum 5 prosent. Kommunen har helt siden handlingsregelen ble vedtatt i 2015 ikke klart å oppfylle dette kravet. I 2023 tilsvarer disposisjonsfond 2,8 prosent av brutto driftsinntekter. Gjennomsnittsberegning for disposisjonsfond viser 2,9 prosent siste åtte år. Med en svekkelse på 33,3 millioner i forhold til 2022 utgjør nå disposisjonsfondet 72,6 millioner.

Handlingsregel nr. 3: Netto lånegjeld

Anbefaling fra teknisk beregningsutvalg er at netto lånegjeld ikke skal overstige 80 % av brutto driftsinntekter. I Alta kommune er det vedtatt at netto lånegjeld over tid ikke bør overstige 80 prosent av brutto driftsinntekter.

I 2023 var Alta kommunes netto lånegjeld på 77,9 prosent.

I kommunens årsmelding for 2023 vises utviklingen av måltallet fra 2016:

«Netto lånegjeld utgjør 77,9 prosent av brutto driftsinntekter i 2023, og ligger under handlingsregelens grenseverdi på 80 prosent. I gjennomsnitt utgjør måltallet 89 prosent siste åtte år. Isolert sett så er netto lånegjeld på et nivå som ivaretar bæreevnen over tid.

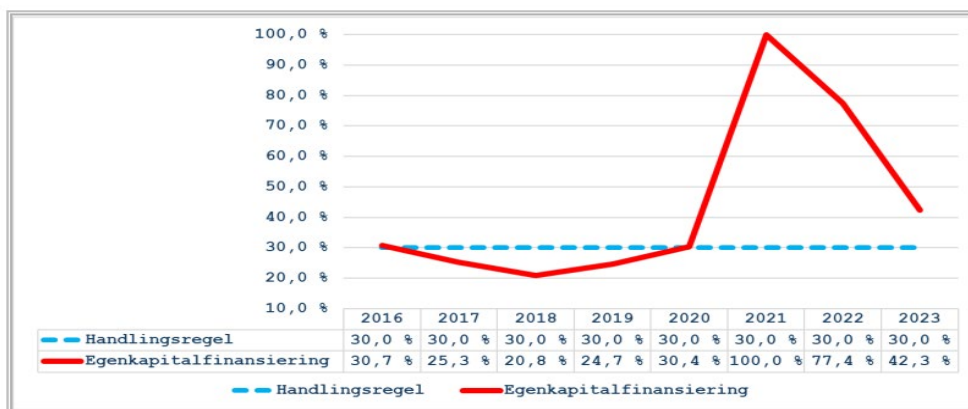
Utfordringen i årene fremover er behovet for å sikre et regnskapsresultat som bygger opp reservene (disposisjonsfondene) slik at kommunen kan tåle svingninger i rentenivå og uforutsette hendelser. Renter og avdrag på lån er i all hovedsak i tråd med regulert budsjett. Ved utgangen av 2023 utgjorde netto lånegjeld om lag 2,6 milliarder.»

Handlingsregel nr. 4: Grad av egenkapital på investeringer

I Alta kommune er det vedtatt at grad av egenkapital på investeringer over tid bør være på 30 prosent av totale investeringskostnader.

I 2023 var Alta kommunes egenkapitalfinansiering på 42,3 prosent.

I kommunens årsmelding for 2023 vises utviklingen av måltallet:

“Årets egenkapitalandel ligger langt over minimumsverdien som er satt i handlingsreglene. Over tid utgjør måltallet i gjennomsnitt 44 prosent de siste åtte år, men som en kan lese av grafen over er det særlig de to foregående årene som trekker dette snittet opp.”

2.4 Befolkningsutvikling

	Personer			
	2020	2021	2022	2023
5403 Alta	20 789	20 847	21 144	21 317

Tabell 2 Befolkningstallet i Alta kommune. Kilde: SSB, tabell 07451

I årsmeldingen for 2023 beskriver kommunedirektøren befolkningsutvikling i kommunen slik:

“Befolkningsøkningen var høyere enn på mange år i 2023, og antall bosatte i kommunen økte med 391 personer i året som gikk. Det er økningen i netto tilflytting som er hovedkilden til den gode befolkningsveksten. Fødselsoveskuddet er svakt fallende.”

2.5 Selskaper og eierskap

Alta kommune har ett kommunalt foretak :

Selskapsnavn	Selskapets formål	Eierandel
Alta Havn KF	Drift av havner og kaianlegg	100 %

Alta kommune har følgende eierskap i *heloffentlige* selskaper:

Selskapsnavn	Selskapets formål	Eierandel
Kontrollutvalgssekretariatet i Vest-Finnmark IKS (Kusek IKS)	Sekretariatstjenester	23 %
Komrev Nord IKS	Revisjon	3,94 %
Vest-Finnmark Avfallsselskap IKS (VEFAS IKS)	Avfallstjenester	73,53 %
Verdensarvsenter for bergkunst – Alta museum IKS	Museumstjenester	50 %
Interkommunalt Arkiv IKS (IKA FINNMARK IKS)	Arkiv	21,98 %
Aurora Kino IKS	Kino	27,6 %

Tabell 3 Oversikt over heleid offentlige selskap. Kilde: Eierskapsmelding 2021-2024, Alta kommune.

2.6 Gjennomførte forvaltningsrevisjoner og tilsyn i Alta kommune

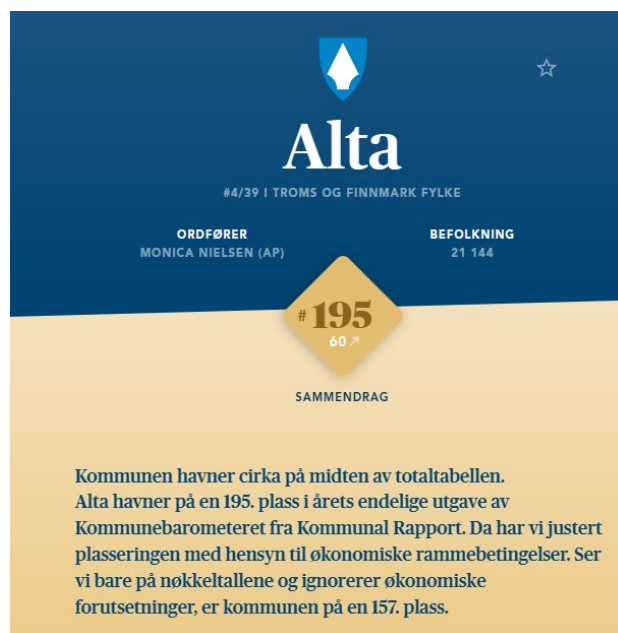
	Forvaltningsrevisjoner / eierskapskontroll	Levert
Plan 2017-2020	Forberedelse og iverksetting av politiske vedtak	2018
	Mobbing i grunnskolen	2019
	Vaktmestertjenesten	2020
	Rutiner for ansettelser	2021
	Rus og psykisk helsevern	2021
Plan 2021-2024	Sikkerhet og beredskap (2022)	2022
	Legetjenesten (2022)	2023
	Klima, miljø og energi (2022)	2023
	Plan og byggesak (bestilt)	Pågår
	Spesialundervisning (bestilt)	Pågår

Statlige tilsyn	Gjennomført	Planlagt
Arbeidsmiljø –stedlig tilsyn muskel og skjelettplager	2023	2024
Havnesikringstilsyn – Nordlystender		2024
Kommunal beredskap og helseberedskap		2024
Personopplysningssikkerhet	2023	
Tilsyn med barneverntjenestens oppfølging av barn i fosterhjem	2022	
Tilsyn med helse og omsorgstjenesten i omsorgsbolig-avdeling <i>Sandfallet avlastningsinstitusjon</i>	2022	
NAV kontorenes ansvar for å ivareta barns behov når familien søker om økonomisk hjelp	2023	

3. VALG AV RISIKOOMRÅDER

3.1 Kommunebarometeret

Kommunebarometeret (KB) er en måling som publiseres av Kommunal Rapport hvert år. Her rangeres 356 kommunene etter 155 nøkkeltall, på tvers av 12 ulike sektorer. Alta kommune er rangert på plass:

Figur 5 Rangering av Alta kommune i kommunebarometeret. Kilde Kommunalrapport

I de fleste tilfeller er målingene knyttet til kvalitet eller kapasitet på kommunens tjenestetilbud, men det kan også dreie seg om overgripende forhold som økonomisk tilstand og utvikling. Det er i den sammenheng naturlig å gjøre en nærmere vurdering av områdene hvor kommunen ifølge Kommunebarmeteret presterer svakt, samt om det skal gjøres en risiko- og vesentlighetsvurdering av sektoren eller spesifikke deler av den.³ Kusek IKS presenterer i dette kapitlet og *prosessmøte 1 til kontrollutvalget* sektorene i sin helhet slik den er framstilt i Kommunebarmeteret.

Kusek IKS anser i denne sammenhengen en **karakter lavere enn 3 som indikasjon på at kommunens prestasjon er utilfredsstillende**. Karakterer som er knyttet til mer generelle forhold i kommunen, og ikke nødvendigvis sier så mye om kvalitet eller kapasitet på kommunens tjenester (for eksempel kinobesøk per innbygger), er ikke vektlagt i risiko- og vesentlighetsvurdering.

³ I noen tilfeller har det ikke vært mulig å beregne nøkkeltall fordi det ikke er publisert tall av personvern hensyn eller fordi kommunen ikke har rapportert noen tall på området. På disse områdene er det ikke satt karakter.

3.1.1 Grunnskole

Tabell 4: Kommunebarometeret, Alta kommune, Grunnskole 209 plass

	2018	2019	2020	2021	2022
GSK01 Snitt grunnskolepoeng, siste fire år	2.56	2.44	2.19	1.98	1.99
GSK02 Snitt grunnskolepoeng (10. trinn) siste år	3.22	2.86	2.8	2.77	3.26
GSK03 Andel elever som har fullført og bestått videregående innen fem år		3.09	3.01	2.86	2.36
GSK04 Andel elever på laveste mestringsnivå, 5. trinn, snitt siste fire år ³	3.35	3.66	3.7	3.89	3.98
GSK05 Andel elever på laveste mestringsnivå, 8. trinn, snitt siste fire år ³	3.22	3.04	3.11	3.02	3.16
GSK06 Andel elever på laveste mestringsnivå, 9. trinn, snitt siste fire år ³	2.9	2.68	3.06	3.26	3.24
GSK07 Andel lærere med kompetanse til å undervise i norsk, engelsk og matematikk, 1.-7. trinn	4.82	3.73	3.91	4.11	4.46
GSK08 Andel lærere med kompetanse til å undervise i norsk, engelsk og matematikk, 8.-10. trinn	2.59	2.37	1.17	1.34	2.48
GSK09 Andel lærere som oppfyller kravene til undervisning, 1.-7. trinn	4.82	4.56	5.39	4.6	3.69
GSK10 Andel lærere som oppfyller kravene til undervisning, 8.-10. trinn	3.41	3.47	3.27	3.02	4.6
GSK11 Trivsel, 7. trinn, snitt siste fem år	3.43	3.57	3.45	3.33	3.33
GSK12 Trivsel, 10. trinn, snitt siste fem år	2.97	2.85	3.08	3.32	4.27
GSK13 Fysisk aktivitet, 5.-7. trinn	3.25	2.59	2.12	1.38	2.76
GSK14 Andel elever med spesialundervisning 1.-4. trinn, snitt siste fire år	3.69	3.7	3.85	4	4.15
GSK15 Andel elever med spesialundervisning 5.-7. trinn, snitt siste fire år	3.5	3.47	3.65	3.73	3.58
GSK16 Andel elever med spesialundervisning 8.-10. trinn, snitt siste fire år	3.38	3.38	3.46	3.42	3.39
GSK17 Andel elever som får leksehjelp, 1.-4. trinn	3.74	3.76	3.72	3.74	4.48
GSK18 Andel elever som får leksehjelp, 5.-7. trinn	1.98	1.63	1.92	1.52	2.28
GSK19 Andel elever som får leksehjelp, 8.-10. trinn	1.76	1.9	1.68	1.8	1.54

Kilde: Kommunal Rapport

Tabellen viser at Alta kommune scorer lavt på grunnskolepoeng, læreres kompetanse 8.-10 trinn, trivsel på 7. trinn, fysisk aktivitet og andel elever som får leksehjelp på mellomtrinn og ungdomstrinn.

Kusek IKS vurdering

Alta kommune scorer under middels på flere sentrale områder i grunnskolesektoren. Det har vært mye uro rundt skolestrukturen i Alta kommune og politisk debatt i flere år. Politikerne vedtok i mai 2023 å bygge en ny skole på Komsa, utvide i Saga, Kaiskuru og Gakori, og legge ned Bossekop skole. ⁴

Forvaltningsrevisjons prosjekt *Mobbing i grunnskole* ble gjennomført i 2019. Kontrollutvalget har prioritert grunnskole i nåværende planperiode for forvaltningsrevisjon 2021-2024, men prosjektet er ikke gjennomført.

Kommunedirektøren skriver i årsmelding for 2022 at utfordringen i Alta- skolen er varierende faglige resultater over flere år. Det er store variasjoner innad i skolene og mellom skolene . Skolen opplever stadig flere elever som har det vanskelig både sosialt og faglig.

⁴ [Politikerne vedtok ny skolestruktur i Alta etter årelang dragkamp – NRK Troms og Finnmark](#)

Skolene i Finnmark har lærermangel og flere kommuner har høy andel av ufaglærte i skolen ifølge statistikker, men scorer Alta kommune meget godt med en lav andel på 3,9 % i forhold til årsverk i skolen.⁵ I årsmeldingen for 2023 vises det til en økning i antall avtalt årsverk i grunnskolen fra 2022 til 2023.

Kusek IKS vurderer at forvaltningsrevisjon i grunnskolesektoren fortsatt bør prioriteres, og vil derfor gjøre ytterligere en risiko- og vesentlighetsvurdering av området.

⁵ [Finnmark, Lærermangel | Her er det flest ufaglærte i skolen: – Det er altfor dårlig \(ifinnmark.no\)](#)

3.1.2 Pleie og omsorg

Tabell 5: Kommunebarometeret, Alta kommune, Pleie og omsorg 189 plass

	2018	2019	2020	2021	2022
PO01 Andelen av ansatte (brukerrettete årsverk) som har fagutdanning	2.87	2.78	2.26	2.16	1.79
PO02 Andel av beboere i institusjon totalt med omfattende bistandsbehov	4.04	3.75	4.44	3.75	4.57
PO03 Andel plasser i skjermet enhet, målt mot beboere på sykehjem over 80 år	2.7	3.09	3.26	3.12	3.63
PO04 Andel av opphold på sykehjem som er korttidsopphold	1.49	1.96	1.87	1.59	1.54
PO05 Tid med lege på sykehjem, minutter pr. uke	3.58	3.51	3.35	3.65	3.68
PO06 Tid med fysioterapeut på sykehjem, minutter pr. uke	2.86	2.37	3.01	3.64	3.59
PO07 Andel brukertilpasset enerom på sykehjem med bad/wc	3.38	3.38	4.54	6	6
PO08 Andel personer med demens som har tilbud om dagaktivitet ⁶	4.35	3.85	3.91	3.64	
PO09 Rehabilitering plasser mot innbyggere 67 år og over	2.37	2.42	2.78	1.98	1.98
PO10 Hjemmesykepleie gjennomsnittlig antall timer i uka	3.53	2.42	3.34	3.69	3.61
PO11 Andel vedtak om helsetjenester i hjemmet, som iverksettes innen 15 dager	5.1	3.46	4.62	2.32	4.85
PO12 Døgn på sykehus for utskrivningsklare pasienter pr. 10.000 innbyggere	3.23	3.37	1	2.89	1
PO13 Andel trygghetsalarmer blant hjemmeboende eldre enn 80 år	3.02	3.6	2.99	3.21	3.16
PO14 Årsverk av ergoterapeut per 1000 innbyggere over 80 år	2.4	3.16	3.07	3.63	2.47
PO15 Årsverk av geriatrik sykepleier per 1000 innbyggere over 80 år	2.01	2.08	1.83	1.66	1.48
PO16 Mottakere av matombringning, gruppa over 80 år som ikke bor på institusjon	2.09	2.38	2.29	3.49	3.59
PO17 Andel som fullt ut får dekket opplevd behov for bistand til å delta i arbeid og studier	3.22	3.26	3.39	3.34	3.4
PO18 Andel som fullt ut får dekket opplevd behov for bistand til å delta i fritidsaktiviteter	4.26	4.3	4.15	4.17	4.42
PO19 Mottakere av BPA, støttekontakt og omsorgslønn per 1.000 innbyggere	4.11	3.96	4.34	4.12	3.93

Kilde: Kommunal Rapport

Tabellen viser at Alta kommune scorer lavt på: utskrivningsklare pasienter, geriatrik sykepleie, rehabiliteringsplasser og korttidsopphold på sykehjem, ansatte med fagutdanning. Alta kommune scorer også under middels på ergoterapeut for innbyggere over 80 år.

Kusek IKS vurdering

Alta kommunes karakterer innenfor pleie- og omsorgssektoren er gjennomgående lave når det gjelder tjenestetilbud til de eldste. Kontrollutvalget har hatt henvendelser om hjemmetjenesten i Alta kommune.

I plan for forvaltningsrevisjoner i 2021- 2024, var helsetjenester i hjemmet og institusjonsplass/ sykehjem prioritert, men ikke gjennomført. Det har i nåværende periode vært gjennomført statlig tilsyn vedrørende omsorgsbolig avdeling Sandfallet avlastningsinstitusjon.

I årsmeldingen for 2022 skriver kommunedirektøren blant annet at vanskeligheter med å rekruttere og beholde ansatte , det har gjort at planlagte innsparinger er byttet ut med økte utgifter til vikarbyrå, private tilbydere og betaling for utskrivningsklare pasienter. I 2022/2023 var det store merkostnader på disse områdene.

Kusek IKS at vurderer forvaltningsrevisjon i pleie- og omsorgssektoren (hjemmetjenester/praktisk bistand) fortsatt bør prioriteres, samt innspill fra revisor på institusjonsplasser. Vi vil derfor gjøre ytterlige en risiko- og vesentlighetsvurdering av området.

3.1.3 Barnevern

Tabell 6: Kommunebarometeret, Alta kommune, Barnevern 180 plass

	2018	2019	2020	2021	2022
BV01 Andel barn i barnevernet, korrigert for behovet	3.33	3.39	3.36	3.41	3.33
BV02 Andel undersøkelser gjennomført innenfor 3 måneder	2.68	3.5	5.36	5.55	5.05
BV03 Andel undersøkelser gjennomført innenfor 3 måneder, 4-årsserie	1.58	1.66	1.42	3.14	4.67
BV04 Andel barn i institusjon og fosterhjem	1	1	1		
BV05 Andel barn i institusjon og fosterhjem, 4-årsserie					
BV06 Fagutdannet per 1000 barn	3.31	2.93	2.75	2.87	3.44
BV07 Antall barn med undersøkelse eller tiltak per årsverk (f244)	1	3.48	1	1	1
BV08 Andel barn under omsorg som har omsorgsplan	2.88	3.46	6	6	3.41
BV09 Andel barn under omsorg som har tiltaksplan	3.48	4.41	6	6	3.34
BV10 Andel barn under omsorg som har omsorgsplan, snitt siste 4 år	5.51	5.39	5.38	5.39	5.69
BV11 Andel barn under omsorg som har tiltaksplan, snitt siste 4 år	4.96	4.81	4.71	5.01	5.06
BV12 Netto utgift forebygging per innbygger, 0-5 år	2.02	2.02	1.37	1.87	2.03
BV13 Hvor mange av de siste fire årene har kommunen hatt brukerundersøkelse i barnevernet?	4.38	4.4	4.37	5.16	6

Kilde: Kommunal Rapport

Tabellen viser at Alta kommune scorer godt på området, unntaket er på antall barn med undersøkelse eller tiltak per årsverk og netto utgift forebygging per innbygger 0- 5 år.

Kusek IKS vurdering

Alta kommune sine scorer på barneverntjenesten stemmer i liten grad med funn i statlige tilsyn og barneverntjenesten sin tilstandsrapport for 2022. Kontrollutvalget har i forrige periode mottatt henvendelser fra innbyggere om tjenesten.

Statsforvalteren har i 2022 gjennomført tilsyn innen barnevernets oppfølging av barn i fosterhjem. Kommunen har fått pålegg om gjennomgang av fosterhjemsavtaler og sørge for at dokumentasjonskrav blir etterlevd.

I barneverntjenesten i tilstandsrapport for 2022 påpekes det at sammenlignet med andre kommuner har tjenesten lav bemanning i forhold til saksmengde. Det fører blant annet til en utfordring når det mottas bekymringsmelding som går til undersøkelses sak. Barnevernstjenesten melder om økt mengde med bekymringsmeldinger fra politiet og private.

Kusek IKS vil ikke gjøre ytterlig risiko- og vesentlighetsvurdering av området, da området er gjenstand for statlig tilsyn.

3.1.4 Barnehage

Tabell 7: Kommunebarometeret, Alta kommune, Barnehage 104 plass

	2018	2019	2020	2021	2022
BH01 Antall barn per årsverk, kommunale barnehager	3.31	3.32	3.42	3.05	3.44
BH02 Antall barn per årsverk, private barnehager	3.63	3.56	3.54	3.22	3.2
BH03 Andel kommunale barnehager som oppfyller pedagognormen	4.29	6	6	3.24	4.75
BH04 Andel private barnehager som oppfyller pedagognormen	3.38	4.12	3.88	4.9	4.4
BH05 Andel ansatte i kommunale barnehager med pedagogisk utdanning	3.56	3.98	3.89	3.79	4.17
BH06 Andel ansatte i private barnehager med pedagogisk utdanning	3.5	3.61	3.51	3.59	3.46
BH07 Andel ansatte som er menn, alle barnehager	3.36	3.44	2.92	2.8	3.31
BH08 Andel av minoritetsspråklige barn som går i barnehage siste år	3.52	3.27	3.35	3.1	3.04
BH09 Andel av minoritetsspråklige barn som går i barnehage siste fire år	3.56	3.52	3.01	2.92	2.68
BH10 Antall barn per barnehage	3.3	3.33	3.4	3.4	3.38
BH11 Leke- og oppholdsareal per barn i kommunale barnehager	2.47	2.45	2.05	2.23	2.37
BH12 Leke- og oppholdsareal per barn i private barnehager	3.53	3.5	3.51	3.47	3.28
BH13 Andel 1-5-åringer med barnehageplass	3.34	3.01	2.63	2.13	1.61

Kilde: Kommunal Rapport

Tabellen viser at Alta kommune scorer jevnt over godt på barnehage. Alta kommune scorer lavt på andel 1- 5 åringer med barnehageplass, samt på leke- og oppholdsareal og andel av minoritetsspråklige barn.

Kusek IKS vurdering

Karakterene på området indikerer en jevnt over tilfredsstillende tilstand på området. Kusek IKS vil derfor ikke gjennomføre en risiko- og vesentlighetsvurdering av området.

3.1.5 Helse

Tabell 8: Kommunebarometeret, Alta kommune, Helse 225 plass

	2018	2019	2020	2021	2022
HE01 Avgitte legeårsverk per 10000 innbyggere	3.43	3.65	3.61	3.73	3.69
HE02 Andel av fastlegelistene som er åpne	1	2.54	1.05	1	1
HE03 Andel av fastlegelistene som mangler lege	4.1	4.57	3.44	3.14	2.74
HE04 Andel ledige listeplasser	1	1.79	1	1	1
HE05 Andel helsesykepleier-årsverk per 10 000 innbyggere under fem år	1.8	2.35	2.46	2.39	2.72
HE06 Årsverk av psykiatriske sykepleiere, per 10 000 innbyggere	1.12	1.12	1.16	1.1	1.09
HE07 Årsverk av jordmødre per 10 000 fødte					
HE08 Antall sykehusopphold per 1000 innbyggere ¹⁰	4.27	3.95	3.56	3.71	3.64
HE09 Andel med fullført helseundersøkelse innen 1. skoleår	1.74	3.39	3.43	3.15	4.97
HE10 Andel fødte med hjemmebesøk innen 14 dager			1.99	2.92	3.15
HE11 Vaksine, 2-åringer	4.62	4.46	3.88	3.83	3.67
HE12 Vaksine, 9-åringer	3.49	3.5	4.04	3.76	4.07
HE13 Legemiddelbruk per 10000 innbyggere ¹¹	3.26	3.32	3.28	3.16	
HE14 Netto utgifter til forebygging (funksjon 233) per innbygger over 4 år	3.59	3.51	3.13	2.34	2.32

Kilde: Kommunal Rapport

Tabellen viser at Alta kommune scorer jevnt over tilfredsstillende på området, men unntaket er: lavt på andel av fastlegelistene som er åpne, andel ledige listeplasser, årsverk psykiatriske sykepleier, og netto utgifter til forebygging per innbygger over 4 år.

Kusek IKS vurdering

Karakterene på helse-området i Alta kommune indikerer at tilstanden er jevnt over tilfredsstillende. Det er gjennomført en forvaltningsrevisjon av *Legetjenesten* i 2023. Kommunestyret har behandlet rapporten i september 2023. Rapporten konkluderte med at kapasiteten er tilfredsstillende, men det anbefales at *“kommunen fortsetter arbeidet med å legge til rette for økt rekruttering av leger slik at eget mål om fastlegedekning nåes”*. I årsmeldingen for 2023 sies følgende: *Kommunen har forsterket basisgodtgjørelsen til legene og ansatt flere fastleger. Kostnadene for 2023 var store, og legetjenesten brukte cirka 19 millioner mer enn budsjettet.*

Kusek IKS ser det derfor ikke som nødvendig å gjennomføre en ytterligere risiko- og vesentlighetsvurdering av området, kostnadsnivået sees på under de utvalgte sektorene og under sektorovergripende områder- økonomi, samt at funn i forvaltningsrevisjonen vil bli fulgt opp av kontrollutvalget i neste periode.

3.1.6 Sosialtjenesten

Tabell 9: Kommunebarometeret, Alta kommune, Sosialtjenesten 252 plass

	2018	2019	2020	2021	2022
SOS01 Snitt stønadslengde i antall måneder for mottakere av sosialhjelp, 18-24 år	3.95	3.59	3.62	3.14	3.48
SOS02 Snitt stønadslengde i antall måneder for mottakere av sosialhjelp, 25-66 år	3.31	2.99	2.99	3.37	2.87
SOS03 Andel 18-24 på sosialhjelp, korrigert	3.29	3.12	2.84	3.03	2.74
SOS04 Andel 25-67 på sosialhjelp, korrigert ¹⁵					2.77
SOS05 Andel sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp i 6 måneder eller mer	3.32	3.09	3.13	2.98	3.1
SOS06 Andel sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp i 10 måneder eller mer	3.84	3.36	4.07	3.7	3.4
SOS07 Andel av mottakerne som har arbeidsinntekt som hovedinntektskilde	3.16	2.96	2.84	3.16	3.62
SOS08 Mottakere av kvalifiseringsstønad, andel av dem som går over 6 mnd på sosialhjelp	2.41	2.42	1.99	1.85	1.95
SOS09 Årsverk til økonomisk rådgivning per 1000 langtidsmottakere av stønad	1.42	1.73	1.66	1.43	1.28
SOS10 Andel søknader om kommunal bolig som blir innvilget	2.74	1.71	2.75	2.99	2.71
SOS11 Mottakere med individuell plan, målt mot mottakere som går mer enn 6 måneder på stønad			1	1	

Kilde: Kommunal Rapport

Tabellen viser at Alta kommune scorer lavt på sosiale tjenester, spesielt på snitt stønadslengde i antall måneder for mottakere av sosialhjelp (25 – 66 år), andel sosialhjelp, mottakere av kvalifiseringsstønad, andel av dem som går over 6 mnd. på sosialhjelp, årsverk til økonomisk rådgivning og antall søknader om kommunal bolig som blir innvilget.

Kusek IKS vurdering

De lave karakterene gir ikke nødvendigvis noen indikasjon på tilstanden til kommunens tjenestetilbud, kanskje med unntak av andel innvilgede søknader om kommunal bolig.

NAV og sosiale tjenester var et prioritert fokusområde i gjeldende planområde. Kontrollutvalget har gjort et vedtak om å utsette forvaltningsrevisjon av NAV og sosialtjenester inntil videre, da Statsforvalteren i Troms og Finnmark har gjennomførte tilsyn med Nav Alta i januar 2023. Tema for tilsynet var «hvordan Alta kommune sørger for at Nav-kontorets ansvar for å ivareta barns behov når familien søker om økonomisk stønad blir utført i samsvar med aktuelle lovkrav, slik at tjenestemottakerne får trygge og gode tjenester» Kommunen har fått pålegg om å lage en plan for å følge opp påpekte lovbrudd. Det er også varslet et statlig tilsyn på Nav-Økonomisk rådgivning i 2024.

Kusek IKS ser det derfor ikke som nødvendig å gjennomføre ytterlig risiko- og vesentlighetsvurdering av området.

3.1.7 Kultur

Tabell 10: Kommunebarometeret, Alta kommune, Kultur 50 plass

	2018	2019	2020	2021	2022
KULO1 Besøk i folkebibliotek per innbygger	3.39	3.29	2.33	3.44	3.34
KULO2 Andel av voksne som er aktive lånere på biblioteket ¹⁹	3.34	2.98	3.07	1.38	2.6
KULO3 Utlån per innbygger	2.2	2.2	1.83	1.51	1.65
KULO4 Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud for barn og unge	3.38	3.57	3.59	3.88	3.5
KULO5 Netto driftsutgifter til idrett og idrettsanlegg per innbygger	3.77	3.63	3.61	3.6	3.56
KULO6 Kinobesøk per innbygger	4.05	4.02	3.92	4.32	3.98
KULO7 Ansatte kulturarbeidere i kommunen, per 1000 innbygger ¹⁹	3.63	3.63	3.61	1.03	3.61
KULO8 Andel av elevene som går på kommunens musikk- og kulturskole	2.23	2.22	2.46	3.67	2.62
KULO9 Antall timer i kulturskolen, per elev ¹⁹	3.44	2.96	1.27	1.31	6
KULO10 Kommunale fritidssentre, årlige besøk per 1000 innbyggere 6-20 år	2.4	3.21	2.32	2.24	1.86
KULO11 Andel av kulturutgiftene som er overført til frivillige	3.25	3.47	3.6	3.85	3.17

Kilde: Kommunal Rapport

Tabellen viser at Alta kommune scorer middels på kultursektoren. Alta kommune har lave score på utlån pr. innbygger og årlig besøk på kommunale fritidssentre, og rundt middels på aktive lånere på biblioteket.

Kusek IKS vurdering

Kultur, fritid og friluftsliv er et område som var prioritert som fokusområde i gjeldende planperiode, men er ikke gjennomført.

Kusek IKS vurderer at forvaltningsrevisjon i kultursektoren fortsatt bør prioriteres, og vil derfor gjøre ytterlige en risiko- og vesentlighetsvurdering av området.

3.1.8 Klima og natur

Tabell 11: Kommunebarometeret, Alta kommune, Klima og natur 9 plass

	2018	2019	2020	2021	2022
KLN01 Formålsbygg, energibruk per kvm	3.29	3.58	6	6	4.68
KLN02 Endring, totale klimagassutslipp i kommunen siste fire år (prosent) ²⁷	4.47	3.83	4.01	3.39	3.35
KLN03 Endring i klimagassutslipp (tonn CO2 ekvivalenter) fra veitrafikk i kommunen siste fire år ²⁷	3.12		2.83	2.68	3.05
KLN04 Hvor mange av de siste fire årene kommunen har søkt om midler fra Klimasats ²⁸	4.56	5	6	6	6
KLN05 Antall offentlige ladepunkt for elbiler per 1000 innb.	1.27	1.55	1.63	1.63	1.53
KLN06 Andel km av kommunale veier som er tilrettelagt for syklende	3.62	3.59	3.58	3.56	3.57
KLN07 Andel husholdningsavfall levert til gjenvinning og biogassproduksjon	2.02	2.14	1.07	3.23	2.77
KLN08 Andel av alle naturlige vannforekomster med god økologisk tilstand ²⁹	4.89	4.89	4.89	4.89	4.89
KLN09 Andel av alle sterkt modifiserte vannforekomster med godt økologisk potensial ²⁹	4.76	4.76	4.76	4.76	4.76
KLN10 Gjeldende overordnede planer nyere enn 5 år som angår natur og miljø ³⁰	2.05	3.17	2.1	6	6
KLN11 Antall byggesøknader innvilget med dispensasjon i LNF-områder, langs ferskvann og i strandsone ³¹		2.77	3.31		4.67
KLN12 Vernet areal km2 på land og til havs, i forhold til kommunens totale areal ³²			2.08	2.07	2.09
KLN13 Jordbruksareal omdisponert siste fire år (dekar)	1	1	3.33	3.37	3.11
KLN14 Endring i antall km2 nedbygd areal (sum av bebygd areal og vegareal) siste 4 år	4.18	4.04	5.74	5.88	5.87
KLN15 Brutto driftsutgifter til naturforvaltning og friluftsliv per innbygger (kr)	2.19	2.32	2.15	2.31	2.25

Kilde: Kommunal Rapport

Tabellen viser at Alta kommune scorer jevnt over godt i dette området. Unntaket er svært lavt score på et punkt - antall offentlige ladepunkt for elbiler. Alta kommune scorer også litt under middels på vernet areal på land og til havs i forhold til kommunens totale areal og brutto driftsutgifter til naturforvaltning og friluftsliv per innbygger (kr).

Kusek IKS vurdering

Klima, miljø og energi var et prioritert fokusområde i gjeldende planperiode. Det er gjennomført en forvaltningsrevisjon i klima, miljø og energi i 2022/2023.

Kusek IKS vil derfor ikke gjøre en risiko- og vesentlighetsvurdering av området.

3.1.9 Saksbehandling

Tabell 12: Kommunebarometeret, Alta kommune, Saksbehandling 12 plass

	2018	2019	2020	2021	2022
SAK01 Andel byggesøknader der kommunen har overskredet lovpålagt saksbehandlingstid	3.44	3.31	4.76	5.27	5.67
SAK02 Gjennomsnittlig saksbehandlingstid, byggesaker med 3 ukers frist	3.49	3.44	3.41	3.36	3.5
SAK03 Gjennomsnittlig saksbehandlingstid, byggesaker med 12 ukers frist			3.74	3.87	5.15
SAK04 Andel av vedtatte byggesaker med faktisk tilsyn	3.55	3.56	3.16	2.45	2.51
SAK05 Saksbehandlingsgebyr for enebolig	3.97	3.78	3.93	3.91	3.91
SAK06 Andel av byggesøknader innvilget ved dispensasjon fra plan	1	2.51	3.69	4.48	4.21
SAK07 Andel byggesøknader innvilget i områder med restriksjoner	1	3.01	3.95	3.78	3.96
SAK08 Gebyr for privat forslag til reguleringsplan	3.42	3.41	3.46	3.52	3.65

Kilde: Kommunal Rapport

Tabellen viser at Alta kommune har jevnt over gode karakterer på området. Unntaket er andel saker med faktisk tilsyn.

Kusek IKS vurdering

Karakterene på området indikerer en jevnt over tilfredsstillende tilstand på saksbehandlings-området. Kontrollutvalget har godkjent prosjektskisse for plan og byggesak den 6. desember 2023. Forvaltningsrevisjonen skal gjennomføres i 2024.

Kusek IKS ser det derfor ikke som nødvendig å gjennomføre en ytterligere risiko- og vesentlighetsvurdering av området.

3.1.10 Vann, avløp og renovasjon

Tabell 13: Kommunebarometeret, Alta kommune, Vann, avløp og renovasjon 69 plass

	2018	2019	2020	2021	2022
VA01 Årsgebyr for vann, avløp, renovasjon og feiling	3.64	3.73	3.86	4.46	4.41
VA02 Andel abonnenter tilknyttet vannforsyning med tilfredsstillende e.coli-prøveresultater	6	3.49	6	6	6
VA03 Andel abonnenter tilknyttet vannforsyning med tilfredsstillende IE-prøveresultater	6	6	6	6	6
VA04 Andel abonnenter tilknyttet vannforsyning med tilfredsstillende farge	6	5.4	6	6	6
VA05 Andel abonnenter tilknyttet vannforsyning med tilfredsstillende pH-verdi	6	5.86	5.86	5.3	6
VA06 Brudd i vannleveransen, snitt timer per år per innbygger	5.26	4.97	5.42	5.19	5.35
VA07 Andel av vannet som går tapt på grunn av lekkasjer	1	1	1	1	1
VA08 Andel fornyet vannledningsnett siste tre år	2.45	3.03	3.74	3.66	3.6
VA09 Beregnet gjennomsnittsalder for det kommunale vannledningsnett med kjent alder	3.31	3.27	3.27	3.3	3.33
VA10 Andel fornyet spillvannsnett siste tre år, avløp	1.77	2.14	2.19	2.52	2.57
VA11 Alder på spillvannsnett	4.03	4.2	4.46	4.36	4.69
VA12 Andel innbyggere som er tilknyttet anlegg som overholder alle renskrav	5.7	5.7	4.78	2.72	4.78
VA13 Antall stopp i kloakken per 100 km spillvannsnett	3.28	3.39	1	1	3.49
VA14 Oversvømmelser per 10000 innbygger	6	3.35	3.41	3.45	3.49

Kilde: Kommunal Rapport

Tabellen viser at Alta kommune scorer jevnt over godt på dette området. Unntakene er alder på vannledningsnett og spillvannsnett.

Kusek IKS vurdering

Karakterene på området indikerer en jevnt over tilfredsstillende tilstand på området. Kusek IKS vil derfor ikke gjennomføre en risiko- og vesentlighetsvurdering av området.

3.1.11 Økonomi

Tabell 14: Kommunebarometeret, Alta kommune, Økonomi 165 plass

	2018	2019	2020	2021	2022
ØK01 Korrigert netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	3.23	2.98	1.9	3.7	2.52
ØK02 Korrigert netto driftsresultat i prosent, snitt 4 siste år	2.33	2.46	1.45	3.55	3.52
ØK03 Brutto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	3.51	3.68	3.22	2.42	3.6
ØK04 Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter ⁴⁰	2.27	1.76	1.51	1.19	1.57
ØK05 Endring disposisjonsfond, prosentpoeng	3.26	3.47	3.24	2.25	3.78
ØK06 Netto renteekspontert gjeld i prosent av brutto driftsinntekter	3.06	2.76	2.73	3.31	3.3
ØK07 Endring i netto renteekspontert gjeld (andel av brutto driftsinntekter)	2.96	2.98	3.25	4.93	3.56
ØK08 Netto finansutgifter, i prosent av brutto driftsinntekter, ekskl. avdrag	2.44	1	1	1	2.56
ØK09 Investeringer, som andel av brutto driftsinntekter. Snitt siste fire år	3.09	2.64	2.74	3.02	3.61
ØK10 Andel av investeringene som finansieres av lån, siste fire år	3.18	3.44	3.25	3.19	3.38
ØK11 Oppsamlet beløp i balansen, i prosent av brutto driftsinntekter	5.05	4.69	4.66	6	5.85

Kilde: Kommunal Rapport

Tabellen viser gode karakterer på de fleste nøkkeltall. Unntakene er driftsresultat i prosent, disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter og netto finansutgifter i prosent av brutto driftsinntekter.

Kusek IKS vurdering

Karakterene på området indikerer en jevnt over tilfredsstillende tilstand på området, men de finansielle nøkkeltallene og årsmeldingen for 2023 viser en annen situasjon, samt at kommunedirektøren i årsmelding 2023 sier følgende: «Det økonomiske resultatet for 2023 er et klart signal om at den driften Alta kommune har hatt ikke vil være økonomisk bærekraftig fremover, og det må gjøres store grep for å imøtekomme dette.»

Kusek IKS vil derfor gjennomføre en risiko- og vesentlighetsvurdering av området.

3.1.12 Kostnadsnivå

Tabell 15: Kommunebarometeret, Alta kommune, Kostnadsnivå 233 plass

	2018	2019	2020	2021	2022
ENH01 Netto utgifter til grunnskole per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet	3.85	4.15	3.5	3.98	4.07
ENH02 Netto utgifter til pleie og omsorg per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet	2.99	3.03	1	1	2.79
ENH03 Netto utgifter til barnehage per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet	4.96	5.05	5.94	6	6
ENH04 Netto utgifter til barnevern per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet	3.36	3.45	3.45	3.45	3.39
ENH05 Netto utgifter til sosialhjelp per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet	3.34	3.24	3.16	3.12	2.71
ENH06 Netto utgifter til kommunehelse per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet	2.71	2.83	2.8	1	1
ENH07 Netto utgifter til administrasjon per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet	5.22	5.33	5.82	5.9	5.69

Kilde: Kommunal Rapport

Tabellen viser at Alta kommune scorer lavt på kostnadsnivå på kommunehelse, pleie- og omsorg og sosialhjelp .

Kusek IKS vurdering

Dette området er etter vårt syn lite hensiktsmessig å overføre direkte til en risiko- og vesentlighetsvurdering. Vi anser det mer formålstjenlig å trekke kostnadsnivået inn i vurderingen av risiko på de respektive tjenesteområdene.

3.2 Andre områder med mulig risiko

Andre områder med mulig risiko knyttet til blant annet sektorovergripende funksjoner og henvendelser til kontrollutvalget som er vurdert av Kusek IKS. Følgende områder og tema fremheves:

Område og tema	Risikofaktor	Aktuelt
Anskaffelser, innkjøp og kontraktsoppfølging	Innspill på etikk og tillitt i forhold til investeringer og avhendelse.	X
Avvik og varsling	Prioritert fokusområde i gjeldende planperiode – ikke gjennomført forvaltningsrevisjon	X

3.3 Andre innspill

3.3.1 Forslag fra kontrollutvalget

Kontrollutvalget i Alta kommune har flere forslag til områder det bør ses nærmere på. Kontrollutvalget peker på følgende områder:

- Oppfølging av tidligere gjennomførte forvaltningsrapporter
- Videreføring av en del ikke-gjennomførte FR fra forrige planperiode

Område og tema	Observasjoner	Aktuelt
Institusjonsplasser – herunder sykehjemsplasser		X
Kultur, fritid og friluftsliv		Alt vurdert som aktuelt av sekretariatet
Hjemmetjenester – hjemmesykepleie/praktisk bistand		Alt vurdert som aktuelt av sekretariatet
Vefas IKS	mange mener forbrukerne betaler for mye for tjenestene	X (kan være aktuelt som etterlevelsesk kontroll av selvkostområdet)
Rekruttering og stimulering av ansatte, samt beholde ansatte	for eksempel tilbud om utdanning	X
Vannforvaltning	- sløsing av vannressurser» - 50 % av vannet forsvinner på veien – rørledningsnett - forvaltning av fellesressurser – skip som kommer til Alta fyller opp vanntankene i Alta - Bør f.eks. andre enn Alta kommune forvalte vannforsyning - Kvalitet på drikkevann – kalk i drikkevann - Beredskap	IA Mattilsynet følger opp kvalitet på drikkevannet. Kan også være aktuelt som etterlevelsesk kontroll av VAR-Området, vurderer å ta dette inn under beredskap når rapport fra tilsyn hos statsforvalteren foreligger
Bygningsvedlikehold		IA-Prosjekt plan og byggesak pågår, og vaktmestertjenesten er gjennomført og følges opp
Sikkerhet og beredskap	Hvordan tenker kommunen om sikkerhet og beredskap (bomberom etc.) - Informasjon til innbyggerne - Forsvarsanalysen - Ny sikkerhetssituasjon med krig i Europa - Følge opp tidligere rapport, samt se på nye områder Matforsyning, ras og krig	IA-gjennomført FR av området i 2022. Prosjektet sine avvik/anbefalinger skal følges opp. Området skal også være gjenstand for statlig tilsyn i 2024 vedrørende kommunal beredskap
Kommunale planer og reguleringer	Bruk av erfaring fra tidligere reguleringsplaner når nye områder reguleres	IA-Prosjekt plan og byggesak er bestilt og pågår
Universell utforming/framkommelighet i og til kommunale bygg	Vinteren – brøyting	X- tas med under aktuelle tjeneste områder

Informasjon til innbyggere		IA- Nasjonale varslingsrutiner samt at hjemmesiden og egen APP til Alta kommune er meget informativ for innbygger informasjon
Kommunalt eierskap	Hvor relevant er det at kommunen er deleier i en rekke enkeltsselskap (f.eks. kventeateret)	X (som problemstilling i en generell eierskapskontroll)

3.3.2 Forslag fra revisor i prosessmøte 1

Område og tema	Observasjoner	Aktuelt
Sikkerhet og beredskap (vannsikkerhet, krig og korona)		IA- se begrunnelse i forrige tabell
Rekruttering og kompetanse	Kommunens tiltak og gjennomføring og oppfølging av dette	X(Her har vært ett prosjekt på ansettelser som skal følges opp)
Sosialtjenester		IA- samt at det er varslet statlig tilsyn på rådgivning økonomisk bistand
Planverk i kommunen	Bygningsvedlikehold	IA
Offentlighet i kommunen	Post, journalføring, offentlighet - dokumenthåndtering	IA- Alta scorer 16 poeng og er midt på skalaen på åpenhetsbarometeret

3.3.3 Forslag fra revisor i brevform

Område og tema	Aktuelt	Observasjoner/vurderinger
Helse og omsorg/pleie og omsorg (sykehjemstjenester, hjemmetjenesten)	X	
Varsling	X	
Grunnskole-elevenes psykososiale skolemiljø	X	
Overordnet planverk	IA	Prosjekt plan og byggesak pågår
Oppfølging av politiske vedtak	IA	Gjennomført prosjekt i 2018 og avvik/anbefalinger følger opp
Barnehage	IA	

3.3.4 Andre forslag

Område og tema	Aktuelt	Observasjoner/vurderinger
Bosetning av flyktninger	X (under voksenopplæring)	Alta kommune er bedt om å bosette 261 flyktninger i 2024, KS febr 2024 sak 2 antall (150 flyktninger i 2024, inklusive 11 enslige mindreårige) og sak 3 boliger- prøver å skaffe til veie flere utleieboliger som på sikt kan eies. I årsmeldingen for 2023 sies det at utfordringen er boliger.
Samhandlingsavtaler tilknyttet spesialisthelsetjenesten	X	Dette er et grenseområde som er viktig av mange grunner
Brann og redning	X	Dimensjonering, avtaler med andre kommuner m.m
Voksenopplæringen	X	Er alt vurdert som et aktuelt område

3.4 Prioriterte områder for risiko og vesentlighetsvurdering

Prioriteringer er basert på innspill og vurdering av områdene ut fra innhentet informasjon/faglige vurderinger og er grunnlag for valg av områder det skal gjøres risiko- og vesentlighetsvurdering av.

ROV avgrenses til kun å gjelde prioriterte områder som det er definert middels eller høy risiko på. Det betyr at områder det ikke eksplisitt er knyttet risiko ikke er omtalt.

Prioriterte områder presenteres under analysedelen fra kapittel 4. Når det gjelder selskaper kommunen har eierinteresser i framgår det av kapittel 6 hvilke av selskapene det gjøres en risiko- og vesentlighetsvurdering av.

4. FORVALTNINGSREVISJON – ANALYSE AV RISIKOOMRÅDER I KOMMUNENS VIRKSOMHET

Sektorovergripende områder er kommunes virksomhet som berører flere deler av kommunen organisering, virksomhet, forvaltning og tjenesteproduksjon.

Reformer:

- *Tillitsreformen- utvikle tjenester til beste for brukerne for hele sektoren. Hovedgrepene er mindre detaljstyring og økt handlingsrom for de som jobber ut mot brukerne. (16.05.23)*

4.1 FELLESTJENESTEN -Sektorovergripende funksjoner (organisasjon og utvikling)

Sentrale sektorovergripende funksjoner (Fellestjenesten) i Alta kommune ligger plassert i direkte linje under kommunedirektøren. Område omfatter servicesenter, dokumenthåndtering, IKT og digitalisering, regnskap, budsjett, lønn og HR.

Fellestjenesten arbeider primært mot fire målgrupper og har en felles støtte-, veileder- og fagfunksjon for hele organisasjonen. Den sentrale hovedoppgaven er å tilrettelegge for god politisk og administrativ styring, samt ivareta en rekke fellesfunksjoner på vegne av hele organisasjonen.

I samarbeid med sitt lederteam forbereder kommunedirektøren rapporter og prognoser som skal danne informasjons- og beslutningsgrunnlaget for kommunestyret. Kommunedirektøren har ansvar for den operasjonelle gjennomføring av de politiske vedtak som fattes kommunestyret. ⁶

⁶ Årsmelding 2023 s. 7-8 og fellestjenesten s. 45

4.1.1 Risiko- og vesentlighetsvurderinger

I tabellen under vil vi gjennomgå identifiserte risikoer knyttet til sektorovergrepene funksjoner og tema (Fellestjenesten).

Tabell 16 Identifiserte risikoområder knyttet til sektorovergrepene områder i Fellestjenesten

Område og tema	Observasjoner	Vurderinger/mulige konsekvenser	Risikoreduserende tiltak	Risiko
Økonomi	Utvalgte nøkkeltall, nettodriftsresultat og disposisjonsfondet er langt under måltallene og egenkapital andel av investeringer er over anbefalt måltallet. Kommunen styrer mest sannsynlig mot ROBEK Store budsjettoverskridelser, helse og sosial har et merforbruk på 75 mill. Kontrollutvalget har stilt spørsmål om realisme i budsjettering – KU 15/24 Høye kostnader/ikke har en bærekraftig økonomi, de økonomiske rammebetingelsene blir strammere.	- Ikke sikrer en økonomisk trygghet - At dagens økonomiske utvikling går på bekostning av fremtidig økonomisk utvikling - Høyt tjenestetilbud - Manglende etterlevelse av politiske og kommunale mål - Brudd på regelverk	Internkontroll-rapporteringsrutiner/styringssystem/detaljerte rutiner for økonomistyring (ÅM 2023) Økonomisystemet er styrt av ulike roller og tilganger i henhold til delegasjon (ÅM 2023 s.14) Det jobbet med å få til en “rød tråd” mellom mål og strategier i Kommuneplanens samfunnsdel, og prioriteringer i budsjett og virksomhetsplaner.(ÅM 2023 s.10)	
Rekruttering -kompetanse	Vanskelig å rekruttere fagfolk til de ulike sektorene. Mye innleie av vikarer og overtid jf ÅM 2023	Omdømmeperspektiv- at kommunen ikke fremstår som en attraktiv	Lønnspolitisk plan revideres i 2024 med nye tiltak	

	Andel lærere med kompetanse i grunnfag på 8.-10 trinn scorer lavt på kommunebarometeret. Samtidig har Alta lav andel ufaglærte lærere i skole med 3,9 % Lav score på antall årsverk sykepleiere i pleie og omsorg/psykiatri og helse God score på fagutdannet i barnehage og barnevern, samtidig er det mangel på ansatte i barnehagene. Dårlig respons på ledige stillinger i alle sektorer.	arbeidsgiver/godt arbeidsmiljø • Høye kostnader og mindre kontinuitet/stabilitet i tjenestene • Manglende gjennomføring av arbeid og oppgaver • Økt risiko for uønskede hendelser • Manglende effektivitet og måloppnåelse	Arbeidet med ny arbeidsgiverpolitikk ble igangsatt i 2023 Rekrutteringskampanjer spesielt mot barnehage og skolesektor, nyutdannede lærere tilbys videreutdanning. Det jobbe systematisk og målrettet for å rekruttere og beholde nødvendig kompetanse. I 2023 har Helse og sosial jobbet med en egen strategi for stabilisering og rekruttering i helse- og sosialtjenesten der Fellestjenesten har vært koblet på. HR har koordinert arbeidet med å markedsføre jobbmulighetene i Alta kommune på videregående skole, vært koordinator for YO-messa og romjultreff for studenter. En ordning for Trainee-stillinger ble testet ut i 2023, et arbeid som bør fortsette fremover (ÅM 2023 s.46) Turnusordninger i helse og omsorg	
Anskaffelser, innkjøp og kontraktsoppfølging	Samarbeidsavtale med Regionråd som er revidert i juni 2023, Utgiftsfordelingen er nedfelt i vedtektene⁷. Rapportering til kommunestyret om vedtak og prioriteringer i regionrådet. Vertskommunesamarbeidsavtaler i økende omfavn. Innkjøp (Drift) i 2023 var på om lag kr. 780 mill. Investeringer i	• Brudd på etiske retningslinjer • Manglende regeletterlevelse/brudd på regelverk • Økonomiske konsekvenser for kommunen • Manglende kontraktsoppfølging	Økonomireglement Delegeringsreglement Anskaffelsesstrategier vedtatt i 2022 Handlingsplan for oppfølging av anskaffelse strategi Egne rådgivere på innkjøp og kommuneadvokater Fokus på oppfølging av avtaleporteføljen	

⁷ [Organisasjon – VFRR](#) og [Diverse dokumenter – VFRR](#)

varige driftsmidler på om lag kr. 212 mill.

Henveldeiser om investering og innkjøp av tjenester uten konkurranseutsetting.

Avvik og varsling

- *Avvikshåndtering*
- *Oppfølging og Rapporteringsrutiner*

I løpet av 2023 ble det i kommunens digitale avvikssystem meldt 1210 avvik i kategorien «HMS: Uønsket hendelse / avvik». ( M 2023 s.32)Det at avvik meldes indikerer at avvikssystemene fungerer.

Det meldes i økende grad inn avvik som omhandler vold og trusler. ( M 2023 s.32)

Henvendelse om håndtering av varsling

- Brudd på regelverk
- Mangelfull internkontroll
- Risiko for uønskede hendelser
- Risiko for at rutiner ikke er kjent i virksomheten
- Frykt for å varsle om kritikkverdige forhold
- Avvik ikke meldes og følges opp

Avvikssystemet QM+ er implementert i organisasjonen og brukes ute på virksomhetene. Det er utarbeidet en egen HMS-håndbok som gir god oversikt for ansatte. ( M 2023 s.14)

Alta kommune har:

- Internkontrollrutiner
-  rsrapportering på HMS og IA planer ( M 2023 s.10)
- Arbeidsmiljøundersøkelser/ medarbeiderundersøkelser ( M 2023 s.10)
- Reglement for varslingsrutiner ( M 2023 s.14)
- Grunnkurs for verneombud gjennomføres

4.2 ANALYSE AV HELSE OG SOSIAL TJENESTEN

4.2.1 Pleie og omsorg

Overordnet rammeverk for helse og omsorg

Kommunen skal sørge for at personer som oppholder seg i kommunen, tilbys nødvendige helse- og omsorgstjenester. Det skal sikres likeverdige helse- og sosialtilbud til hele befolkningen, uavhengig av geografisk, språklig og kulturell bakgrunn. Pasientrettighetsloven § 3-5 påpeker at pasienter har krav på informasjon, som er tilpasset mottakerens individuelle forutsetninger, som alder, modenhet, erfaring og kultur- og språkbakgrunn. Sameloven gir innbyggere i samisk forvaltningsområde rett til å bruke samisk i møte med helsevesenet og rett til å bli betjent på samisk.

Kommunens ansvar omfatter blant annet:

1. Helsefremmende og forebyggende tjenester, herunder:
 - a. helsetjeneste i skoler og
 - b. Helsestasjonstjeneste
2. Svangerskaps- og barselomsorgstjenester
3. Hjelp ved ulykker og andre akutte situasjoner, herunder:
 - a. legevakt,
 - b. heldøgns medisinske akuttberedskap,
 - c. medisinsk nødmeldetjeneste, og
 - d. psykososial beredskap og oppfølging.
4. Utredning, diagnostisering og behandling, herunder fastlegeordning
5. Sosial, psykososial og medisinsk habilitering og rehabilitering
6. Andre helse- og omsorgstjenester, herunder:
 - a. helsetjenester i hjemmet,
 - b. personlig assistanse, herunder praktisk bistand og opplæring og støttekontakt og
 - c. plass i institusjon, herunder sykehjem.
7. Dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens.

For å oppfylle ansvaret skal kommunen ha knyttet til seg lege, sykepleier, fysioterapeut, jordmor, helsesykepleier, ergoterapeut og psykolog.

Helse- og omsorgstjenester som tilbys eller ytes etter loven her skal være forsvarlige. Kommunen skal tilrettelegge tjenestene slik at:

- den enkelte pasient eller bruker gis et helhetlig og koordinert helse- og omsorgstjenestetilbud
- den enkelte pasient eller bruker gis et verdig tjenestetilbud
- helse- og omsorgstjenesten og personell som utfører tjenestene blir i stand til å overholde sine lovpålagte plikter
- tilstrekkelig fagkompetanse sikres i tjenestene

Kilde: Lov om kommune helse- og omsorgstjenester m.m., Lov om pasient- og brukerrettigheter, Lov om sametinget og andre samiske rettigheter, Meld. St. 31 (2018-2019)

Reformer:

Helse og omsorg er et område som er gjenstand for flere reformer. Eksempler på dette er blant annet:

- *Fremtidens primærhelsetjeneste (2014-2015), Nærhet og helhet*
- *Folkehelsemelding (2018-2019), Gode liv i eit trygt samfunn. Tidlig innsats for barn og unge.*
- *Kvalitetsreform for eldre (2017-2018), Leve hele livet*
- *Samhandlingsreformen (2012)*
- *Tillitsreformen- utvikle tjenester til beste for brukerne for hele sektoren. Hovedgrepene er mindre detaljstyring og økt handlingsrom for de som jobber ut mot brukerne. (16.05.23)*

4.2.2 Alta kommune -Helse og sosialtjenesten

Virksomhetene styres av en virksomhetsleder med delegert ansvar når det gjelder fag-, personal-, administrativ- og økonomisk drift, og avdelingsledere med ansvar for hver avdeling.

Oversikt over virksomhetene i helse og sosialtjenesten:

- *Hjemmetjenester* - ansvar for hjemmesykepleie og tjenester i hjemmet.
- *Sykehjem* - langtidsplasser i institusjon.
- *Omsorgsboliger* - omfatter også Vertshuset og diverse enetiltak.
- *Altagårdshagen* - dagsenter, institusjonsplasser og omsorgsboliger for demente.
- *Mestring og rehabilitering* - korttidsplasser/avlastning og ergo/fysioterapitjeneste.
- *Legetjenesten* - kommunalt ansatte leger, sykehjemsleger, laboratoriet, spesialteam og drift av legekantor.
- *Psykisk helse* - forebyggende tjenester, ettervern, rus-arbeid og boliger for målgruppa.
- *Tilrettelagte boliger* - boliger for utviklingshemmede.
- *Tilrettelagte tjenester* - miljøarbeidertjeneste, Skansen aktivitetssenter og Sandfalltunet/tiltaksbasen.
- *NAV Alta* - kommunale tjenester i NAV, herunder gjeldsrådgivning, sosialhjelp og boliger til vanskeligstilte.⁸

⁸ Årsmelding 2023 s. 66

4.2.3 Risiko- og vesentlighetsvurderinger

I tabellen under vil vi gjennomgå identifiserte risikoer knyttet til pleie og omsorg.

Tabell 17: Identifiserte risikoområder knyttet til pleie og omsorgs områder

Område og tema	Observasjoner	Vurderinger/mulige konsekvenser	Risikoreduserende tiltak	Risiko
Hjemmetjenesten/praktisk bistand og institusjoner - Kapasitet og kompetanse - Sykefravær - Endret demografi (eldrebølgen) - Kostnadsnivået - Omsorgstrappen (helhetlig tilbud) - Ivaretagelse av plikt og rett til hjelp i rett tid	Henvendelser om hjemmetjenesten til kontrollutvalget Andel ansatte med fagutdanning er 71,1 %. Nasjonale tall er 78,06% ifølge kommunebarometeret 2023. Utfordringer med å få ansatt med riktig kompetanse Økte utgifter til vikarbyrå, private tilbydere og betaling for utskrivningsklare pasienter Hjemmesykepleie gj.sn tid per uke er i Alta 5,8 timer ifølge kommunebarometeret for 2023. KOSTRA-tall viser at gj.sn tid per uke på landsbasis er 9,8 timer. Kommunen hadde 498 brukere av hjemmetjenester ved utgangen av året 2023. (ÅM 2023 s.70) Iverksettelse av vedtak om helsetjenester i hjemmet innen 15 dager er for landet 96 % og for Alta 98,16 ifølge helsedirektoratet.	- Ikke får nødvendig hjelp i rett tid - Ikke vedtak blir iverksatt innen rimelig tid - Brudd på regelverk - Manglende måloppnåelse - Mangelfullt tjenestetilbud - Økt risiko for uønskede hendelser - Høye kostnader/høyt tjenestenivå og at tjenester på andre områder må reduseres - Budsjettoverskridelser - At personalressursene ikke utnyttes godt nok - Kvaliteten på tjenesten blir dårligere	Innføring av velferdsteknologi og digital hjemme oppfølging Omorganisering for mer effektiv drift Stordriftsfordelene ved Alta omsorgssenter (AOS) Jobbes med å redusere sykefravær. (ÅM 2023 s.4) Tiltakene som: følge sykefraværsrutinene, 10-faktor undersøkelsen og KS-ned. Målet om et sykefravær på maksimalt syv prosent ligger fast.	

Økende grad av hjemmebasert omsorg for yngre brukere under 67 år. Kostnadsnivået på drift av bemannede omsorgsboliger.⁹

Utfordrende med tilrettelegging for ulike brukergrupper

Mangel på ROP sykepleiere, svak økning fra 2022-2023.¹⁰

Flere blir lengere hjemme – hjemmetjeneste og gruppen av brukere under 67 år er økende

Trenden er nedgang i antall innbyggere med institusjonsopphold, men en økning i hvor omfattende bistandsbehovet er både i hjemmetjenesten og institusjoner

Kostnadsnivået økte utgifter til vikarbyrå, private tilbydere og betaling for utskrivningsklare pasienter

Høyt sykefravær, totalt i kommunen er det i 2023 på 9,6 % for helse og omsorg er sykefraværet 11 % (ÅM 2023 s,33)

⁹ Årsmelding 2023 s. 68

¹⁰ [14275: Psykisk helsearbeid og rusarbeid i kommunene - grunnlagstall, etter region, statistikkvariabel og år. Statistikkbanken \(ssb.no\)](#)

Av kommunens totale netto driftsutgifter utgjør pleie og omsorg 38,3 prosent. Det er 2,4 prosentpoeng mer enn gjennomsnitt i KOSTRA gruppe 9, men samtidig lavere enn Harstad og Narvik. Målt mot antall innbyggere over 67 år og over 80 år bruker Alta kommune langt mer enn de kommunene de sammenligner seg med. Ser en på netto driftsutgifter pr. innbygger så bruker kommunen mer enn de andre med unntak av Narvik.

Brutto driftsutgifter til institusjon pr. kommunal plass går opp fra 2022 til 2023. Alta ligger litt over KOSTRA gruppe 9. Sammenlignet med de andre kommunene så ligger både Tromsø og Bodø høyere enn Alta. Brukerbetalingen for kommunale tjenester er lav i forhold til de kommunene de sammenligner seg med. (ÅM 2023 s.72-73)

*Samhandlingsavtaler
tilknyttet spesialist
helsetjenesten-Helseforetak*

Kostnadsnivået

Kommunen har egne samhandlingskoordinatorer og dette har fått ned køen i utskrivningsklare pasienter fra sykehus til kommune.

- At man ikke sikrer god samhandling og koordinering mellom tjenestene
- At det ikke tilrettelegges for tverrfaglig koordinering og sammenhengende tjenester

Redusere antallet utskrivningsklare pasienter som skal tilbake fra sykehus og til kommunen. Her har blant annet kommunens samhandlingskoordinator hatt en sentral rolle. (ÅM s.4)

Koordinater er med på å sikre informasjonsutveksling, avtaler rundt innleggelse og utskrivelse

Kommunen har en plikt å inngå en slik avtale.

- At roller og ansvar ikke er klart definert
 - Brudd på regelverk
 - Manglende måloppnåelse
 - Mangelfullt tjenestetilbud
 - Økt risiko for uønskede hendelser
 - Høye kostnader/høyt tjenestenivå og at tjenester på andre områder må reduseres
 - Budsjettoverskridelser
 - Kvaliteten på tjenesten blir dårligere, ikke får en sammenhengende tjeneste
 - Kostnadskrevende løsninger
-

4.3 ANALYSE OPPVEKST OG KULTUR

4.3.1 Grunnskole og voksenopplæring

Overordnet rammeverk for grunnskolen

Grunnskolen er en obligatorisk skolegang for barn i alderen 6–16 år. Det er kommunen som har ansvaret for grunnskoleopplæringen. Opplæringen er gratis, og eleven får nødvendige læremidler på skolen. Grunnskolen er delt i to nivåer, det vil si barnetrinn (1.-7. trinn), og ungdomstrinn (8.-10. trinn).

Elever i grunnskolen med annet morsmål enn norsk og samisk har rett til særskilt norskopplæring slik at de kan følge den vanlige opplæringen i skolen. Om nødvendig har slike elever også rett til morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Elever i grunnskolen i Troms og Finnmark har rett til opplæring i finsk som andrespråk hvis minst tre elever med kvensk-finsk bakgrunn krever det. Minoritetsspråklige elever har rett til særskilt norskopplæring, og kan ha rett til morsmålsopplæring og innføringstilbud. Tilbudet skal være tilpasset det enkelte barnet og eleven, og ta utgangspunkt i deres språklige og faglige forutsetninger.

Tilsatte som skal undervise, må ha relevant kompetanse i de fagene de skal undervise i. Opplæringen skal tilpasses evnene og forutsetningene til den enkelte eleven, lærlingen, praksisbrevkandidaten og lære kandidat (tilpasset opplæring). På 1. til 4. trinn skal skolen sørge for at elever som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving eller regning, raskt får egna intensiv opplæring slik at forventet progresjon blir nådd (tidlig innsats). Elever som ikke har eller som ikke kan få tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet, har rett til spesialundervisning.

Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider på skolen, skal følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering dersom det er mulig. Ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarest undersøke saken.

Skolene skal i løpet av høstsemesteret gjennomføre Elevundersøkelsen på 7. og 10. trinn. Dette er en undersøkelse hvor elevene får si sin mening om læring og trivsel i skolen. I undersøkelsen er det spørsmål om eleven utsettes for mobbing av medelever, mobbet digitalt (på skolen) og/eller mobbet av voksne på skolen 2-3 ganger i måneden eller oftere. Resultatene vil av personvern hensyn ikke være offentlig tilgjengelig hvis 1-4 elever har svart at de opplever mobbing. Elevundersøkelsen for 2023 viser en stor økning i hvor mange elever som opplever at de blir mobbet. Det er også færre elever som er motiverte for å gå på skolen. Samtidig sier elevene i stor grad at de trives godt på skolen.

Lov om voksenopplæring (voksenopplæringsloven): For å ha rett til opplæring for voksne må man være over 25, og ikke fullført videregående. Skal bidra til å fremme livslang læring ved å legge til rette for organiserte læringsaktiviteter ved siden av det formelle utdanningssystemet. Kommunene har ansvar for grunnskoleopplæring for voksne, mens fylkeskommunene har ansvar for videregående opplæring.

Kilde: Lov om grunnskole og videregående skole, www.utdanning.no, udir.no, Lov om voksenopplæring, Statsforvalteren for Troms og Finnmark

4.3.2 Alta kommune – grunnskole og integrerings- og kompetansesenter

Det er 16 skoler i Alta. I tillegg er det en privat kristen grunnskole og en Montessoriskole. Til sammen er det rett over 400 årsverk i Altas skoler. Alta kommune har også et integrerings- og kompetansesenter (AIK) som jobber med opplæring, integrering og bosetting. Det er fire rådgivere i oppvekstadministrasjonen som jobber spesifikt med skolesaker, styrt av en skolefaglig ansvarlig, som også er nestleder av tjenesteområdet. I tillegg utfører både økonomirådgiver og andre oppgaver på skoleområdet.¹¹

¹¹ Årsmelding 2023 s.56

4.3.3 Risiko- og vesentlighetsvurderinger

I tabellen under vil vi gjennomgå identifiserte risikoer knyttet til grunnskole og voksenopplæring.

Tabell 18: Identifiserte risikoområder knyttet til grunnskole og voksenopplæring

Område og tema	Observasjoner	Vurderinger/mulige konsekvenser	Risikoreduserende tiltak	Risiko
Grunnskole - Kompetanse - Ivaretagelse av plikt og rett til grunnskoleopplæring for alle - Skolemiljø, språkopplæring og aktivitetsplikt	Omorganiseringer og mye støy rundt skolestruktur i Alta kommune. Politisk enighet i 2023 om ny skolestruktur.¹² Lærertetthet 87 % i 2022-2023, og tilsvarer gjennomsnittet i norske skoler.¹³ Alta har høye fødselstall (i 2022 var fødselstallet for Alta 239) og elevtallet i grunnskolen i Alta er på om lag 2500 elever.¹⁴ Nettodriftsutgifter i grunnskolen er tilnærmet stabilt de 3 siste årene på mellom 21,8-21,5 % av samlede driftsutgifter¹⁵ Høyt elevfravær i skolen (ÅM 2023 s. 57)	- Kapasitet og kvalitet på tjenestene blir dårligere - Brudd på regelverk - Manglende måloppnåelse - Barn og unge ikke får tilfredsstillende grunnskole opplæring - Dårlig skolemiljø - Arbeidspress på lærere - Økt sykefravær - Dårlig omdømme - Økte utgifter	Skoleutviklingsplan fra 1.1.24 Statlig tilsyn Bygges nye skoler Altaskolen er en del av oppfølgingsordningen for å styrke kvalitet og kompetanse (ÅM 2023 s.57) Tilbud om særskilt norskopplæring til elevene og årlig får to-tre lærere videreutdanning i dette. (ÅM s. 58) Omorganisering Forvaltningsrevisjon i spesialundervisning gjennomføres i 2024 Oppfølging av tidligere FV i mobbing i skolen	

¹² [Enighet om skolestrukturen i Alta – NRK Troms og Finnmark](#)

¹³ [Udir.no](#)

¹⁴ [11971: Antall kommunale grunnskoler og antall elever i kommunale grunnskoler \(K\) 2015 - 2023. Statistikkbanken \(ssb.no\)](#)

¹⁵ [12255: Utvalgte nøkkeltall for grunnskole, etter region, statistikkvariabel og år. Statistikkbanken \(ssb.no\)](#)

Det er en svak nedgang i grunnskolepoeng for Alta skolene i perioden 2020-2023 (40,5 til 40,0), men stor variasjon mellom de ulike skolene i Alta, samt at dette er litt under landsgjennomsnittet som er 42,4¹⁶

I årsmelding for 2023 sies det at: Stadig flere elever som har det vanskelig både sosialt og faglig.

Økende problem med vold og trusler i grunnskolen på landsbasis

Tilstandsrapport 2022-2023 er behandlet i kommunestyret i sak 69/23. Tilstanden i Altaskolen oppsummeres til å være varierende på nasjonale prøver og grunnskolepoeng.

Effektivitetsanalysen for 2021-2022 for grunnskoler score på 70, høyeste score er 100 poeng.¹⁷

Det er et behov for å opprette en funksjonsstilling knyttet til særskilt norskopplæring.

Behov for flere lærere med kompetanse i norsk som

¹⁶ [Grunnskolekarakterer | udir.no](https://udir.no/grunnskolekarakterer)

¹⁷ [Resultater for den enkelte kommune - effektivitetsanalyse - regjeringen.no](https://regjeringen.no/dokumentar/2023/01/10/resultater-for-den-enkelte-kommune-effektivitetsanalyse)

	andrespråk eller tospråklig opplæring.		
	Samhandling med andre enheter i skolen, her nevnes skolehelsetjenesten, barnevern (årsmelding 2023)		
Voksenopplæring/bosetting av flyktninger	Mange fremmedspråklige i kommunen. Alta kommune har for andre året på rad bosatt over 200 flyktninger, de fleste er fra Ukraina.¹⁸ Introduksjonsprogram, men også økte kostnader -Økonomisk har Introduksjonsprogrammet vokst fra en kostnad på 13,8 millioner i 2022 til 34,2 millioner i 2023 Økning i særskilte behov Forholdsvis mange som deltar på norskundervisning: I løpet av 2023 har Alta kommune hatt 259 deltakere på Norskopplæring, deltakere fra 35 nasjoner, hvorav Ukraina er den største gruppen med 170 deltakere.	• Brudd på lov om rett og plikt til norskopplæring • Manglende oppfølging av politisk vedtak • Manglende Språkkompetanse • Informasjon til fremmedspråklige ikke når ut. • Miste arbeidskraft og skatteinntekter • Kapasitet på tjenesten og økte kostnader for kommunen • Boligmangel og får høye leiepriser i markedet	I flg årsmelding 2023: raskere i gang med tiltak og sikrer god oppfølging og ressursbruk. Egne ansatte som jobber som introduksjonskoordinatorer Foreldreveiledning med ICDP programmet (International Child Development Programmet) Jobbe aktivt for å være oppdatert på stadige endringer av regler, lover og forskrifter som også har krevd omstilling og etablering av nye arbeidsmetoder.

¹⁸ Årsmelding 2023 s. 5, 25

Hjemmesiden har tilgjengelig og god informasjon når en søker på voksenopplæring¹⁹

Kommunen behøver arbeidskraft og språkkompetanse er viktig for å kunne søke jobb og få et sosialt nettverk.

Største utfordringene for tjenesten er boliger i flg årsmelding for 2023

¹⁹ [Alta integrerings- og kompetansesenter - ALTA KOMMUNE](#)

4.3.4 Kultur, fritid og friluftsliv

Overordnet rammeverk for kultur

Kommunenes ansvar på kulturområdet framgår blant annet av kulturloven. I loven står det at stat, fylkeskommuner og kommuner har ansvar for å fremme og legge til rette for et bredt spekter av kulturvirksomhet, slik at alle får mulighet til å delta i kulturaktiviteter og oppleve et mangfold av kulturuttrykk.

Kommunene skal sørge for økonomiske, organisatoriske, informerende og andre relevante virkemidler og tiltak som fremmer og legger til rette for et bredt spekter av kulturvirksomhet lokalt. De skal (sammen med de andre forvaltningsnivåene) også sørge for

- at kulturlivet har forutsigbare utviklingskår,*
- å fremme profesjonalitet og kvalitet i kulturtilbudet og legge til rette for deltagelse i kulturaktiviteter og*
- at personer, organisasjoner og institusjoner har tilgang til informasjon om ordninger med økonomisk støtte og om andre virkemidler og tiltak.*

Alle kommuner skal ha et folkebibliotek. Biblioteket kan drives alene eller sammen med andre kommuner, fylkeskommunen eller en statlig institusjon. Kommunene er forpliktet til å ha en fagutdannet biblioteksjef.

Kommunene er videre pålagt å ha et musikk- og kulturskoletilbud til barn og unge, som er organisert i tilknytning til skoleverket og kulturlivet ellers.

Kilder: Lov om offentlig styresmakters ansvar for kulturverksemd , Lov om folkebibliotek, Lov om grunnskolen og videregående opplæring

4.3.5 Alta kommune

Kulturvirksomheten har cirka 45 årsverk fordelt på biblioteket, kultursalen, kulturskolen, ungdommens hus, Utekontakten, Nordlysbadet, Talvik svømmehall og Aktiv By. Administrativt arbeides det med allmennkultur og idrettsaker, med to ansatte i stab inklusiv kulturleder. Kulturadministrasjonen er også festivalkontor for festivaler og arrangementer. Kultur samarbeider tett med blant annet Alta museum, arbeider tverrsektorielt og har blant annet ansvar for kulturminneplan, veteranplan og arbeid og ansvar for samarbeidsavtalen med Sametinget for hele kommunen.²⁰

²⁰ Årsmelding 2023 s.56

4.3.1 Risiko- og vesentlighetsvurderinger

I tabellen under vil vi gjennomgå identifiserte risikoer knyttet til Kultur, fritid og friluftsliv. (En del av området fritid og friluftsliv forvaltes under tekniske tjenester, men er tatt med her under Kultur)

Tabell 19: Identifiserte risikoområder knyttet til kultur, fritid og friluftsliv

Område og tema	Observasjoner	Vurderinger/mulige konsekvenser	Risikoreduserende tiltak	Risiko
Kultur, fritid og friluft - Kunst og kulturaktiviteter - Kulturtilskudd/fond - Folkehelse/friluftsliv - Ungdomsklubber/fritidssenter	Utlånssentral for utstyr Lavterskeltilbud Sommeraktiviteter7vinterfestival Planverk er nedprioritert Kultur har lavest andel av totalbudsjettet av kommunene vi sammenligner med. I forhold til 2022 der Alta hadde 3,5 prosent til dette formålet, har det vært en nedgang i 2023 på 0,5 prosent. Vi ligger også 0,8 prosent lavere enn gjennomsnittet i KOSTRA gruppen. Alta er nummer 3 av 6 blant de andre store kommunene i Nord-Norge når det kommer til utgifter til utgifter til bibliotek selv om vi har mange flere innbyggere per årsverk enn de sammenlignbare kommunene. (ÅM 2023 s.65)	- Tilbudet er for dyrt - Brudd på regelverk og manglende måloppnåelse - Barn og unge ikke får tilfredsstillende aktivitetstilbud - Bolyst/dårlig omdømme - Framkommelighet og universell utforming i kommunale bygg/turløyper ikke ivaretas	Fokus på lavterskeltilbud: Tilbud som er gratis og som er sosialt inkluderende: Huset, biblioteket, en ny stor rullepark og ikke minst utlån av utstyr gjennom BUA og gratis sommeraktiviteter for barn har vært satsingsområder. Alta kommune har også sørget for god ekstern finansiering av både kontingentkassa og sommeraktiviteter. Summen av tiltakene er at en økt inkludering og i praksis fått bedre sosial utjevning i sine tilbud. Ved tilrettelegging for friluftsliv, lek og idrett søker Alta kommune forpliktende samarbeid med lag, foreninger, skoler eller barnehager for å oppnå god planlegging,	

Kulturmidler som rettes mot aktiviteter for barn og unge. ²¹

Tildeling av kulturtilskudd til allmentformål. ²²

Reduksjon i antall årsverk fra 2022 til 2023. (ÅM 2023 s.28/61)

Måling av kulturaktiviteten viser at Alta kommune ligger over gjennomsnittet i norske kommuner. (ÅM 2023 s. 61)

finansiering, gjennomføring og drift. (ÅM 2023 s.76)

Etablert ny aktivitetspark utenfor Alta ungdomsskole

²¹ [Kulturmidler - ALTA KOMMUNE](#)

²² [Tilskudd, stipend og kulturpriser - ALTA KOMMUNE](#)

4.4 ANALYSE AV TEKNISKE TJENESTER

4.4.1 Brann og redning

Overordnet rammeverk for brann- og redning

Kommunen skal sørge for etablering og drift av et brannvesen som kan ivareta forebyggende og beredskapsmessige oppgaver på en effektiv og sikker måte. Brannvesenet skal blant annet gjennomføre informasjons- og motivasjonstiltak i kommunen, gjennomføre brannforebyggende tilsyn, være innsatsstyrke ved brann, samt sørge for feiing og tilsyn med fyringsanlegg. Kommunestyret selv kan fastsette lokal forskrift om gebyr for gjennomføring av feiing og tilsyn med fyringsanlegg.

Leder av brannvesenet og øvrig personell skal ha de kvalifikasjoner som er nødvendige for å kunne ivareta brannvesenets oppgaver på en forsvarlig måte. Krav til organisering, bemanning og utrustning er forskriftsbestemt. Enhver kommune skal ha beredskap for brann og ulykker som sikrer innsats i hele kommunen innenfor fastsatte krav til innsatstider.

Kilder: Lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver, Forskrift om organisering, bemanning og utrustning

4.4.2 Alta kommune

Tjenesteområdet Tekniske tjenester (TT) ledes av kommunalleder og har følgende syv virksomheter som ledes av virksomhetsledere;²³

- Kommunalteknikk (vei/gatelys/parkering, vann, avløp og renovasjon),
- Miljø, park og idrett,
- Kommunale Bygg,
- Brann og redning,
- Oppmåling og byggesak,
- Renhold og Bygg- og eiendomsutvikling

Brann og redningstjenesten²⁴

Alta Brann og redningskorps er Finnmarks største brannkorps med 26 ansatte. Korpset er delt inn i to avdelinger:

Beredskap og forebyggende

²³ Årsmelding 2023 s. 74

²⁴ [Brann og redning - ALTA KOMMUNE](#)

Stasjonen er den eneste i Finnmark som har restverdiredningstjeneste/bil. Denne dekker hele Finnmark og Nord-Troms. Alta brannstasjon er også den eneste stasjonen i Finnmark som har dykker/redningsdykkertjenesten. I tillegg har de fem bi-stasjoner/depoter lokalisert i Langfjorden Talvik, Nyvoll, Komagfjord og Kvalfjord. Disse stasjonene fungerer hovedsakelig som førsteinnsats til ressurser fra hovedstasjonen er fremme.

Tjenester:

- Røykdykking
- Redningsdykking
- Kjemikaliedykking
- Restverdiredning
- Frigjøring
- Feiing og tilsyn med fyringsanlegg

Vertskommunesamarbeid/avtale med Loppa kommune

Alta kommune og Loppa kommune har inngått ett *Vertskommunesamarbeid* fra 1. juni 2021. Kommunestyret i Alta behandlet saken i kommunestyremøte den 11. mai 2021, sak 33/21.

4.4.3 Risiko- og vesentlighetsvurderinger

I tabellen under vil vi gjennomgå identifiserte risikoer knyttet til tekniske tjenester- Brann og redningstjenesten.

Tabell 20: Identifiserte risikoområder knyttet til tekniske tjenester

Område og tema	Observasjoner	Vurderinger/mulige konsekvenser	Risikoreduserende tiltak	Risiko
Brann og redningstjenesten: Vertskommuneavtale/ Samarbeid Brannforskrift Bemanning, kompetanse	Ifølge årsmeldingen 2023 så er det Vertskommunesamarbeid med Loppa kommune - brannvesen innebærer en inntekt på 700 000 kroner. Formålet med denne avtalen er å regulere rettigheter og plikter ved at Alta kommune delegeres ansvar fra Loppa kommune for utførelse av brann- og redningstjeneste. Det kan virke litt uklart i henhold til kommuneloven kapittel 20 hvilken type samarbeid dette er. (I avtalen henviser det til KL § 28,2-e)Samt om avtalen fra 2021 på to år er videreført fra 2023. Vi kan ikke se av kommunestyre sakene at en ny avtale er behandlet. Samarbeidet med Loppa har endel utfordringer på det administrative nivået, i forhold til hvem gjør hva.²⁵	Lov brudd i forhold til dimensjonering både på organisering (det skal være en forebyggende avdeling og en beredskapsavdeling)og antall stillingshjemler. At analyser ikke blir utført i henhold til Lov krav. Risiko for at Alta kommuner taper på avtalen, og at inntekten er for lav i forhold til det som leveres Rettigheter og plikter ikke er i henhold til formålet med avtalen Konflikter som følge av uklare avtaler/forståelse av avtalen. Avtalen sier at Loppa kommune skal stille med kontor og nødvendig utstyr. Alta skal: Utarbeide ny ROS for loppa brann og redning • Utarbeide beredskapsanalyse • Utarbeide forebyggende analyse • Utarbeide forebyggende plan. Risiko for at dette ikke blir utført	Beredskap ved større oppdrag/kriser: -opprettelse av operativt lederforum (OLF).²⁶ Alta kommune deltar på ulike samvirkeøvelser sammen med politi, helse og brann Kommunens kriseledelse deltok i november på en digital beredskapsøvelse i regi av Statsforvalteren hvor målsettingen med øvelsen var å teste kommunens beredskapsplaner for å øke deltakernes evne til å håndtere en krevende og sammensatt krisesituasjon. Kommunen har tatt i bruk nytt krisestøtteverktøy RAYVN som erstatter tidligere DSB-CIM.	

²⁵ Årsmelding 2023 s. 76

²⁶ Årsmelding 2023 s. 79

Lavere forbruk per innbygger på forebyggende arbeid

For beredskap ligger Alta høyere per innbygger på netto driftskostnader i forhold til både gjennomsnitt for KOSTRA gruppe 9 og øvrige store kommuner i Nord-Norge foruten Narvik. En forklaring til at Alta bruker mer enn øvrige kommuner, ligger ifølge årsmeldingen for 2023 på at både geografisk avstand og størrelse/kompetanse på nærmeste nabo brannvesen setter sterke begrensninger i den hjelpen vi kan forvente dersom det skulle oppstå en større krisesituasjon, det stilles derfor store beredskapskrav til egen kommune.

Mange ulike oppdragstyper, men kontroll av unødvendig meldinger utgjøre en stor andel av oppdrag.

Henvendelse til kontrollutvalget som blant annet tar opp

- Kompetanse
- Opplæring av ansatte/vikarer
- Arbeidsmiljø

Forebyggende arbeid blir nedprioritert

Ressursbruk

5. FORVALTNINGSREVSJON RISIKOVURDERING AV KOMMUNALE FORETAK OG SELSKAP

5.1 KOMMUNALE FORETAK

Overordnet rammeverk for kommunale foretak

Det er kommunestyret selv som skal treffe vedtak om opprettelse av kommunale foretak, velge styre og fastsette vedtekter for foretaket.

Kommunale foretak er ikke en egen juridisk enhet, men en del av kommunen som rettssubjekt. Kommunen hefter for foretakets forpliktelser. I motsetning til utskilling ved bruk av aksjeloven og lov om interkommunale selskaper, vil de ansatte fortsatt ha kommunen som arbeidsgiver.

Foretaket ledes av et styre og en daglig leder. Styret skal påse at virksomheten drives i samsvar med lover og forskrifter, foretakets formål og vedtekter, kommunens økonomiplan og årsbudsjett og andre vedtak eller retningslinjer som er fastsatt av kommunestyret.

Styret er direkte underlagt kommunestyret.

Kilde : Lov om kommuner og fylkeskommuner

Organisasjonsformen kommunale foretak er beregnet for de deler av kommunens virksomhet som har et forretningsmessig preg, men som skal drives som en del av kommunen. ²⁷Organisasjonsformen er beregnet på tilfeller hvor kommunen ønsker å gi virksomhetens ledelse noe større frihet enn det kommuneloven ellers gir rom for innenfor kommunen som juridisk person, men hvor kommunen ikke ønsker å gi virksomheten så stor grad av frihet som aksjeselskapsformen innebærer.

5.1.1 Alta kommune

Alta kommune har 1 kommunale foretak, Alta Havn KF.

Det er ingen indikatorer eller innspill som tilsier at det at det bør gjennomføres forvaltningsrevisjon av Alta havn KF.

5.1.2 Øvrige kommunale selskap jf. Kap. 2.5

Det er ikke kommet innspill eller indikatorer på øvrige selskap i prosessen som tilsier at vi skal gjøre en risiko- og vesentlighetsvurdering av selskapene.

6. EIERSKAPSKONTROLLER - ANALYSE AV RISIKOOMRÅDER I KOMMUNENS UTØVELSE AV EIERINTERESSER

Oversikt over Alta kommunes eierskap i heloffentlige eide selskap er presentert i kapittel 2.5.

Overordnet rammeverk for selskaper og eierstyring

Kommuneloven stiller krav til kommunen om å føre kontroll med at kommunens interesser i selskap kommunen har eierskap i blir ivaretatt på en betryggende måte.¹ Kommuneloven gir videre kommunen anledning til å gjennomføre forvaltningsrevisjon i selskaper som kommunen har eierinteresser i.

I ny kommunelov er det nå lovfestet at kommunene skal ha utarbeidet eierskapsmelding for sin eierstyring.¹

Kilde : Lov om kommuner og fylkeskommuner, eierskapsmelding

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Overordnet rammeverk for interkommunale selskap

Kommuner og fylkeskommuner kan utføre felles oppgaver gjennom et interkommunalt samarbeid, herunder som interkommunalt selskap.¹

Deltakers ansvar

Den enkelte deltaker hefter ubegrenset for en prosent- eller brøkdel av selskapets forpliktelser. Til sammen skal delene utgjøre selskapets samlede forpliktelser. Den enkelte deltakers ansvar for selskapsforpliktelser svarer til deltakerens eierandel i selskapet med mindre annet kommer frem av selskapsavtalen. En selskapskreditor må først gjøre sitt krav gjeldende mot selskapet. Dersom kreditor ikke oppnår dekning av selskapet innen 14 dager regnet fra påkrav, kan kreditor kreve den enkelte deltakeren direkte for deltakerens andel av forpliktelsen. En deltaker som helt eller delvis har dekket en fordring på selskapet, kan straks søke tilbake sitt utlegg av selskapet.

Kilder: Lov om kommuner og fylkeskommuner og Lov om interkommunale selskaper

6.1.1 Risiko- og vesentlighetsvurderinger

Fokuset i en eierskapskontroll er hvordan kommunen forvalter eierskapene sine, enten enkeltvis eller som en portefølje. Kriteriene som legges til grunne er blant annet regelverket knyttet til ulike typer selskap, eierskapsmeldinger, vedtak og retningslinjer. Typiske risikoområder som blir undersøkt og vurdert i en eierskapskontroll inkluderer system og rutiner for oppfølging av eierskap, rutiner for valg til styret og representantskapet, opplæring av representantskapet og styret. Samt rapporteringsrutiner til kommunestyret.

I tabellen under vil vi gjennomgå identifiserte risikoer knyttet til eierskap og selskaper.

Tabell 21: Identifiserte risikoområder knyttet til eierskap og selskaper

Område og tema	Observasjoner	Vurderinger/mulige konsekvenser	Risikoreduserende tiltak	Risiko
Vefas IKS	Dyre tjenester (mange tilbakemeldinger på at forbruker betaler for mye for tjenestene- kostnadseffektiviteten til selskapet)	- Dårligere/dyrere tjenester - Omdømmetap for kommunen - Ikke er i tråd med kommunestyrets vedtak og føringer og anerkjente prinsipper for eierstyring	- Folkevalgte opplæring - Eierskapsmelding - Forenklet etterlevelseskontroll gjennomført i 2023 - De andre eierkommuner gjennomfører eierskapskontroll av selskapet i 2024	
	Representantene fra Alta deltar på representantskapsmøtene og vedtar budsjett og økonomiplan for selskapet	- Brudd på regelverk - Risiko for at selskapet ikke drives på en økonomisk forsvarlig måte		
	Kommunen, Kontrollutvalget og revisor varsles når det er møter i representantskapet.			
	Alta kommune sin eierskapsmelding har strategier			

	og målsettinger med sitt eierskap i Vefas IKS Vefas IKS har datterselskap Vefas Retur AS (næringsavfall) som har svak lønnsomhet iflg. Proff.no²⁸		
Overordnet eierskapsforvaltning i eierkommunene	Kommunestyret skal vedta eierskapsmelding minst en gang i valgperioden. Det er ikke vedtatt eierskapsmelding per mai 2024 i ny valgperiode. Det er ikke rutiner for å sende ut eierskapsmeldingen eller vedtekter ved nyvalg av medlemmer til representantskapet Det er ikke rutiner for å gjøre vurderinger av videre eierskap, og om selskapsformen er det riktige ut fra nåsituasjonen	- Valg av selskapsform sett i forhold til for eksempel økonomisk risiko, opprettelse av datterselskap uten medvirkning fra kommunestyret - Sentral målsetninger i kommunen for eksempel planer for klima og miljø ikke er kjent i selskapene	Eierskapsmelding: System og rutiner for oppfølging av eierskap på et overordnet nivå. Folkevalgt opplæring Rapporteringer til kommunestyret

²⁸ [Vefas Retur AS - Alta - Nøkkeltall \(proff.no\)](#)

7. Prioriterte og ikke gjennomførte forvaltningsrevisjoner i perioden 2021-2024

Nav og sosiale tjenester (vedtatt utsatt)	Grunnskole
Aurora Kino IKS	Alta Havn KF/Alta industrieiendom
Avvik og varsling	Institusjonsplass/sykehjem
Næringsarbeid	Voksenopplæring/introduksjonsordning
Digitalisering	Kultur, fritid og friluftsliv
Helsetjenester i hjemmet	VEFAS IKS

8. FORSLAG TIL PRIORITERING AV FORVALTNINGS REVISJONER OG EIERSKAPSKONTROLLER

8.1 Sekretariatets forslag til prioriteringer

På bakgrunn de risikovurderinger som er gjennomført er det identifisert/indikatorer på flere områder som etter sekretariatets vurdering kan representere middels-/høy risiko, og hvor kontrollutvalget bør vurdere å gjennomføre forvaltningsrevisjon av områdene i Alta kommune.

Forslag til prioritering av følgende tema/områder forforvaltningsrevisjoner i perioden 2025 – 2028:

1. Helse- og omsorg
2. Alta Brann og redning
3. Rekruttering, bemanning og kompetanse
4. Anskaffelse, innkjøp og kontraktsoppfølging
5. Avvik og varsling
6. Grunnskole
7. Voksenopplæring
8. Kultur og fritid
9. Økonomistyring

Forslag til prioritering av følgende tema/områder for eierskapskontroll 2025-2028:

1. Overordnet eierskap

8.2 *Kontrollutvalgets forslag til prioriteringer*

Kontrollutvalget behandlet forslag til prioriteringer i prosessmøte 2 - den 13. juni 2024 og vedtok følgende:

Kontrollutvalget viser til arbeidet med utarbeiding av planer for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2025-2028.

Kontrollutvalget prioriterer følgende tema/områder i plan for forvaltningsrevisjon 2025-2028:

1. Helse- og omsorg
2. Alta Brann og redning
3. Rekruttering, bemanning og kompetanse
4. Anskaffelse, innkjøp og kontraktsoppfølging
5. Grunnskole
6. Avvik og varsling
7. Voksenopplæring
8. Kultur og fritid

Kontrollutvalget prioriterer følgende tema/områder i plan for eierskapskontroll 2025-2028:
Overordnet eierskap

Kontrollutvalget ber sekretariatet fremme sak til kontrollutvalget med forslag til planer for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2025-2028.

Kontrollutvalget behandler sak med innstilling til kommunestyret på et møtetidspunkt som gir kommunestyret anledning til å behandle de to planene innen utgangen av 2024.